

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

III РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 28

София, сбота, 28 декември

1929 г.

31. заседание

Петък, 27 декември 1929 година.

(Открито отъ подпредседателя В. Димчевъ въ 16 ч. 30 м.)

Председателствуващъ В. Димчевъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ народни представители: Александровъ Василь, Божковъ Борисъ Наковъ, Евтимовъ Борисъ, Желъзовъ д-ръ Димо, Калчевъ Панайотъ Тинчевъ, Колевъ Боню, Колевъ Еню, Кулишевъ Георги, Малиновъ Александъръ, Мангърровъ Димитъръ, Митовъ Генко, Нешковъ Георги, Николовъ д-ръ Борисъ, Павловъ Борисъ, Паневъ Малинъ, Петровъ Аврамъ Стояновъ, Поповъ Проданъ, Първановъ Първанъ, Русевъ Иванъ и Цуцумановъ Петъръ)

Съобщавамъ на Събранието, че председателството е разрешило отпуски на следнитъ г. г. народни представители:

На г. Коста Лулчевъ — 1 день;
 На г. Христо Баралиевъ — 1 день;
 На г. д-ръ Владимиръ Бурилковъ — 1 день;
 На г. Тома Константиновъ — 1 день;
 На г. Панайотъ Тинчевъ Калчевъ — 2 дена;
 На г. Недѣлко Топаловъ — 2 дена;
 На г. д-ръ Ив. Бешковъ — 1 день;
 На г. Иванъ п. Янчевъ — 1 день;
 На г. Добри Даневъ Манасиевъ — 1 день;
 На г. Проданъ Поповъ — 3 дни;
 На г. Никола Търкалановъ — 4 дни;
 На г. Димитъръ Икономовъ — 2 дена.

Постѣпило е законодателно предложение за парламентарна анкета на условията на детския и женски трудъ въ текстилната индустрия у насъ и прилагането на трудовитъ закони, отъ народнитъ представители г. г. Илия Януловъ и Йорданъ Абаджиевъ, подкрепено съ подписитъ на нуждното число народни представители. (Вж. прил. Т. I, № 27)

Това предложение ще се напечати, ще се раздаде на г. г. народнитъ представители и ще се постави на дневенъ редъ.

Преди да пристѣпимъ къмъ разглеждане на дневния редъ, г. военниятъ министъръ е готовъ да отговори на питането на г. Коста Лулчевъ.

Моля г. Лулчева да развие питането си.

К. Лулчевъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Предметъ на моето питане е единъ крайно прискърбенъ инцидентъ, единъ инцидентъ, който е създакъ и съжаление, и недоволство въ единъ провинциаленъ градъ.

Инцидентътъ се състои въ следното. Единъ офицеръ се явява въ единъ провинциаленъ градъ — името на офицера и името на града сж посочени въ питането. Дошелъ за нѣколко дни, непознатъ почти никому, съвсемъ чуждъ за града, той се явява въ една аптека въ града и почти безъ поводъ или, по-точно казано, по единъ много дребенъ поводъ, офицерътъ, вмѣсто да се отнесе тъй, както подобава на гражданинъ, толкова повече на офицеръ, къмъ събеседника си, за да се обяснятъ, за да се разбератъ по въпроси, които сж третирали, безъ много да се разправя и безъ много да се обяснява, е нанесълъ побой на тоя гражданинъ, предъ когото се е явилъ. Съ единъ силенъ ударъ той му е нанесълъ плесница. Гражданинътъ се е почувствувалъ твърде зле ударенъ, очилата му сж

паднали и, разбира се, той не е могълъ въ момента да се ориентира и да реагира, защото е билъ зашеметенъ отъ тоя ударъ.

Това е станало на улицата, предъ лицето на много граждани, събрани тамъ. Тоя инцидентъ е предизвикалъ възмущение всрѣдъ гражданитъ. Възмущението е предизвикано толкова повече и отъ това, че подобни инциденти въ тоя провинциаленъ градъ не сж отбелязвани отъ дълго време. Нѣщо повече. Позволете да ви кажа, че тамъ отношенията между граждани и военни, офицери, сж едни отъ най-добритъ; никакви инциденти, никакви недоразумения не е имало между тѣхъ. И затова, казвамъ, възмущението е било голѣмо. Щѣло е да се дойде до лични разправии. Гражданитъ, които сж присѣтствували, сж искали лично да се разправятъ съ господина, който по тоя начинъ се отнесълъ. Обаче, както въ много случаи, благодарумието е наддѣляло, и добре е, че не сж поискали да се намѣсятъ въ тоя споръ.

Считайки, че не бива по тоя начинъ да се действува и че трѣбва да се стори всичко, за да се направятъ невъзможни подобни прискърбни инциденти, азъ изпѣлнихъ дълга си, като отпразихъ до г. министра на войната моето питане, за да проучи, за да анкетира, за да провѣри, за да види какъ е станало всичко това и, ако той счита това за едно проявление невъзприето и което не трѣбва да бжде възприемано въ отношенията както между граждани и граждани, така и между граждани и офицери — защото знае се, че офицерътъ не е друго, освенъ гражданинъ, натоваренъ съ известна служба на държавата, на народа и на страната — ако той счита, казвамъ, че такива отношения не бива да сжществуватъ, че такива инциденти трѣбва да се избѣгватъ и че въ случай на такива отношения трѣбва да се взематъ мѣрки, за да бждатъ тѣ предотвратени, да каже, смѣта ли да направи нѣщо и какво е направено. Въ това се състои моето питане. Азъ съмъ го изложилъ твърде накратко съ надежда, че г. министърътъ на войната е ималъ възможностъ да провѣри това, което азъ съмъ му посочилъ, и ще чакамъ да чуя отговора му.

Прочее, моето питане е следното: (Чете)

„Преди нѣколко дни подполковникъ Герасимъ Поповъ, доскоро на служба въ конния полкъ въ гр. Ломъ, а сега преведенъ въ софийския гарнизонъ, е нанесълъ въ градъ Орѣхово, на улицата, предъ очитъ на много граждани, побой на тамошния аптекаръ, като му е ударилъ силенъ шамаръ.

Тая постѣпка на казания офицеръ е предизвикала възмущението и негодуванието на гражданитъ.

Моля г. министра на войната да ми отговори: допустимо и позволено ли е подобно действие отъ страна на единъ офицеръ отъ българската армия и такова отнасяне къмъ миренъ и беззащитенъ гражданинъ? Не счита ли, че подобна постѣпка излага офицера и положението му и какво е направилъ или мисли да стори за наказанието на подполковникъ Герасимъ Поповъ заради това му деяние?“

Моля г. министра да ми отговори на въпроситъ, които му задавамъ.

Председателстващ В. Димчев: Има думата г. министърът на войната.

Министър генерал Н. Бакърджиев: Г. г. народни представители! По тази случка, след като се направи питането, наредих да се произведе анкета, въ резултат на която се установява следното. На 18 ноември подполковник Попов Герасимъ е бил въ гр. Орѣхово въ отпуски. Надвечеръ е отишъл въ въпросната аптека, за да си купи термометъръ. Съдържателятъ на аптеката, нѣкой си г. Камедулски, е бил вътре въ аптеката, но въ тоя моментъ той не е продавалъ, а се е занимавалъ съ нѣкакъв работникъ, който е работилъ тамъ, настрани, въ аптеката. Продавачъ тогава е билъ управителятъ на аптеката, нѣкой си Топаловъ. Офицерътъ се е обърналъ къмъ последния, за да му бѣде продаденъ този предметъ, който е искалъ да купи. Попиталъ е за цената и, следъ като тя му е била съобщена, той е намѣрилъ, че му се иска твърде висока цена и е изказалъ учудването си, че му се иска толкова скѣпо за тоя предметъ, като изтъкналъ, че въ София сѣмшиятъ предметъ струва много по-евтино; казалъ, че въ аптеката му се продава съ около 30 до 50% по-скѣпо; намекналъ дори, че нѣкой отъ гражданитъ му се оплакали, какво въ тази аптека ценитъ били изобщо много по-високи. И тогава между продавача и купувача се почватъ обяснения. Купувачътъ мислѣлъ, че му се продава скѣпо, а продавачътъ смѣталъ, че ценитъ не сѣ високи и, както става обикновено въ такива случаи, когато единиятъ смѣта, че много му искатъ, а другиятъ смѣта, че продава евтино, разпривията става доста разпалена. Въ края на краищата сдѣлката се сключва, офицерътъ си плаща термометра и трѣбва да си отиде. Нищо повече не е имало.

Изглежда, че затуй, защото офицерътъ билъ казалъ: „Изобщо скѣпо продаватъ софийскитъ аптеки“ и т. н., това е заамбигирало притежателя на аптеката, който е стоялъ тамъ настрана, и когато офицерътъ е билъ вече излѣзълъ изъ вратата и си отивалъ, той го догонва и му казва: „Вие ме клеветите, вие излагате реномето на моята аптека: азъ продавамъ на цени, на каквито трѣбва да се продава; азъ ще Ви дамъ подъ съдъ заради Вашата клевета. Кажете какъ Ви е името“. Офицерътъ казва: „Че Вие какъвъ сте! Азъ не Ви познавамъ. Азъ говорихъ съ друго лице — купихъ, платихъ и си отивамъ“. Съдържателятъ на аптеката заявява: „Азъ се казвамъ Камедулски; азъ съмъ съдържатель на аптеката, азъ искамъ обяснение отъ Васъ“, и съ най-арогантни и несдържани изрази се е нахвърлилъ върху офицера. Последниятъ му казалъ: „Г-не! Азъ нѣмамъ нищо противъ Васъ. Азъ казахъ, че ми се продава скѣпо; както и да е, ние направихме покупко-продажбата. Ако Вие желаете да се оплаквате отъ мене, свободни сте. Моето име е подполковникъ Поповъ“. Съдържателятъ на аптеката продължава пакъ да го руѣе и обипва съ всевъзможни епитети и му казва: „Срамота е за единъ български офицеръ да манкира и да не си казва името“. Офицерътъ възразява: „Какво искате повече? Казвамъ се подполковникъ Поповъ“. — „Да, ама не си казвате собственото име“. И въ тази гюрултия единъ казва едно, други — друго, най-послед изпущащъ нервитъ и дветѣ страни и офицерътъ му удря единъ шамаръ. Следъ това си трѣгналъ и си отива въ къщи. Нищо друго не е станало следъ това, никакви граждани не сѣ протестирали.

Случката, г. г. народни представители, е много печална. Но тя се дължи на обстоятелството, че при една обикновена покупка и продажба, тамъ дето интереситъ на продавача и на купувача не си съхждатъ, могатъ да станатъ разпривити и обяснения. Печалното е, че въ края на краищата и дветѣ страни изгубватъ нервитъ си.

Въ питането е отправенъ този въпросъ: „Допустимо ли е на единъ офицеръ да прави това и това?“ Разбира се, че не е допустимо и не е позволено. Но това, г. г. народни представители, побой надъ беззащитенъ гражданинъ ли е? Тукъ имаме единъ обикновенъ споръ. И, ако искате, офицерътъ е нападнатъ съ тия ругатни, обиди и закачки. Азъ не го оправдавамъ, че е употребилъ шамаръ; трѣбва да се съжалева за туй. Но ние не можемъ да не признаемъ, че той е предизвиканъ. И колкото е виновенъ офицерътъ, че не е сдържалъ нервитъ си, толкова повече е виновенъ онзи, който продава, че и той не е сдържалъ своитѣ нерви. Една продавачница, г. г. народни представители, е обществено мѣсто. Продавачътъ е въ контактъ съ купувачи; той ще се срещне съ разни хора, съ разни характери, съ разни настроения. И ако нѣма тактъ да се отнася къмъ тѣхъ, не трѣбва да ни учудва, че нѣкога разпривитъ при купуването и продаването могатъ да взематъ нежелателни размѣри.

За тази несдържаностъ и некоректностъ на офицера азъ съмъ заповѣдалъ на неговия началникъ да му обърне

най-сериозно внимание. Но азъ трѣбва да подчертая отъ тукъ, че трѣбва да се съжалева, дето и другата страна не е запазила нуждната коректностъ и нуждното сдържане.

Тази случка не може да се квалифицира като побой надъ беззащитенъ гражданинъ. Че какъ ще бѣде побой надъ беззащитенъ гражданинъ? Офицерътъ отива, придруженъ отъ детето, за да купува термометъръ. Може ли, следователно, да се допуска, че той е трѣгналъ да нанася побой надъ мирни граждани? Чувамъ дори отъ запитвача да се казва, че въ Орѣхово нѣмало причини за неестествени отношения между офицерството и гражданството; тогава още повече не може да има такива причини между този офицеръ, който е отишълъ тамъ отъ София въ отпускъ и случайно му се явява нужда да търси да купи термометъръ. Сами виждате, че не му е било настроението да отива да се бие и да се разправя, още повече съ беззащитенъ гражданинъ. Напротивъ, той трѣбва да се оплаче, че е обруганъ, обиденъ, дори нападнатъ. Но офицерътъ е некоректенъ, че е прибѣгналъ до крайно срдство. Чудно е, че следъ тази случка потърпевшиятъ не е потърсилъ самъ по установения редъ да възстанови накарънената си чест, ако може да се каже, че е накарънен. Ходилъ е началникътъ на гарнизона при него и той не се е оплакалъ. И затова началството на офицера, което не е знаело за тази случка, не е направило досега нищо. Следъ като се направи питането тукъ, тогава се направи анкета и се разбра какво е положението.

Азъ трѣбва да заявя, че е много печално, дето тази нежелателна случка се квалифицира като побой отъ страна на офицеръ надъ беззащитенъ гражданинъ. Българскиятъ офицеръ, г. г. народни представители, не е възпитанъ да нанася побой надъ българското гражданство, а още повече надъ беззащитни хора. Той е възпитанъ да помага на ближния си, да помага на туй гражданство и той е доказалъ това на дѣло. Вие знаете какъ този офицеръ се жертвува въ войнитъ за благото на това гражданство, на този народъ. Не е този офицеръ, който ще отиде да бие, както се казва тукъ, да бѣде побойникъ надъ беззащитното гражданство. Не само това. И въ нашия миренъ животъ, винаги когато нашиятъ народъ е изпадалъ въ каквито и да било бедствия, българскиятъ офицеръ е билъ въ първата редица на онѣзи, които помагатъ на българскитѣ граждани и ще продължава да помага. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателстващ В. Димчев: Има думата народниятъ представителъ г. Коста Лулчевъ да каже доволенъ ли е отъ отговора на г. министра на войната.

С. Савовъ (д. сг): Той ще бѣде сега доволенъ.

Д. Жостовъ (мак): Има 50.000 дѣла предъ мировитѣ сѣдии. Ако дойдатъ хората тукъ да се разправятъ, какво ще излѣзе?

К. Лулчевъ (с. д): Г. г. народни представители! Че българскиятъ офицеръ се готви за голѣми задачи и че е възпитанъ и се възпитава да изпълни тия задачи, това за насъ всички е ясно и всички го знаемъ. Излишно бѣше дори отъ страна г. министра по единъ такъвъ поводъ да ни припомня голѣмитѣ задачи, за които се готви българскиятъ офицеръ.

С. Андреевъ (д. сг): Излишно бѣше Вие да занимавате Народното събрание съ такива работи.

К. Лулчевъ (с. д): Азъ, обаче, съмъ изуменъ отъ това, което г. министърътъ на войната говори тукъ.

Д. Жостовъ (мак): Правъ е.

С. Савовъ (д. сг): Ераво на министра за това, което говори. Така трѣбва да бѣде. Може ли отъ такъвъ дребенъ поводъ да правите въпросъ въ Камарата?

П. Анастасовъ (с. д): (Къмъ сговориститѣ) Вижте се какви сте! Вижте какъвъ ви е неутралитетътъ!

К. Лулчевъ (д. сг): Азъ направихъ мосто питане въ най-невинна форма.

С. Андреевъ (д. сг): Да, да, много невинна!

К. Лулчевъ (с. д): Азъ дори не искахъ да направя питането си. . .

К. Николовъ (д. сг): По-добре щѣше да бѣде.

К. Лулчевъ (с. д): . . . тукъ въ Народното събрание. Искать да отнесе въпроса направо до г. министра на войната.

К. Николовъ (д. сг): Отлично.

К. Лулчевъ (с. д): Но понеже той отсъствуваше няколко дни следъ случката отъ тукъ и не можахъ да го срѣсна, направихъ питането си. Нима това не е право на единъ народенъ представителъ?

С. Савовъ (д. сг): Дребно е, дребно е.

Д. Апостоловъ (д. сг): Отъ частенъ характеръ е.

К. Лулчевъ (с. д): И виждате въ каква форма е направено това питане, виждате въ каква форма азъ го развихъ, за да не си позволявате по тоя начинъ да отговаряте вие, вмѣсто военния министъръ.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Той Ви отговори много добре.

К. Лулчевъ (с. д): Г. г. народни представители! Азъ трѣбва съ съжаление да кажа: много отъ това, което г. министърътъ въ тоя моментъ изнесе предъ васъ, е неистина.

Отъ сговориститѣ: А-а-а! (Възражения)

К. Лулчевъ (с. д): Моля ви се, азъ ще ви кажа. . .

С. Савовъ (д. сг): Какво ще ни кажешъ? Не те върваме.

Председателстващъ В. Димчевъ: Моля ви се, г-да.

К. Лулчевъ (с. д): Не е истина, че битиятъ гражданинъ . . .

С. Савовъ (д. сг): Какъ нѣма да го бие? Да гони офицера по улицата! Той нѣма да си изпълни дълга, ако не му удари шамаръ.

К. Лулчевъ (с. д): По твоето разбиране. (Глъчка)

Председателстващъ В. Димчевъ: (Звъни)

К. Лулчевъ (с. д): Когато е станалъ споръ за цената на предмета, който се продава, офицерътъ си е позволилъ да каже, че се продава на висока цена, че това е едно ограбване на населението. Въ този моментъ се намѣсва притежателятъ на аптеката и казва: „Г-не! Вие по този начинъ излагате аптеката. Аптеката е едно обществено заведение. И за тия обиди и клевети, които нанасяте на аптеката, азъ ще се обърна къмъ сѣда. Моля Ви да ми съобщите името си“. (Възражения отъ сговориститѣ). Като чуете, г-да, какъ е, сами ще разберете. Аптекарътъ казалъ: „Моля Ви да ми съобщите името си“. Офицерътъ му отговорилъ: „Азъ съмъ подполковникъ Поповъ“. Да, но подполковникъ Поповъ дошълъ за 1—2 дни въ града, никой не го знае, никой не го познава.

Отъ сговориститѣ: А-а-а!

К. Николовъ (д. сг): Вие откъде го знаете?

К. Лулчевъ (с. д): Азъ ще ви кажа откъде го зная и какъ го зная. (Възражения отъ сговориститѣ) — Обаче аптекарътъ казалъ: „Мене ми е необходимо да ми кажете и малкото си име и частъта, въ която служите“.

Това е всичко, което аптекарътъ е казалъ на офицера. Нищо повече отъ това не е казалъ — никаква обида, никаква клевета, никакво предизвикателство не е имало.

Д. Апостоловъ (д. сг): Дълженъ ли е офицерътъ да каже на аптекаря къде служи?

К. Лулчевъ (с. д): Моля Ви се, питането не е къмъ Васъ. И понеже офицерътъ не е казалъ малкото си име и частъта, въ която служи, аптекарътъ му е казалъ: „Вие по тоя начинъ избѣгвате да ми съобщите името си“ — употребилъ е, струва ми се, изразътъ „манкирате да съобщите името си“. Това е, което е предизвикало офицера и той се връща и безъ повече разпавии, безъ повече размѣнени помежду имъ думи, обиди или каквото и да е, безъ да каже нѣщо повече, замахва и му удара шамаръ. Азъ не зная какъ може и какъ трѣбва да бѣде квалифицирано това. Но ако г. министърътъ на войната бѣше се заинтересувалъ малко повече и ако бѣше събралъ сведения не само за начина, по който е станала кавгата, за начина, по който е станалъ

инцидентътъ, но ако бѣше събралъ сведения за самия пострадалъ гражданинъ, той щѣше да разбере и щѣше да има сведения отъ всѣкого — може да се обърне къмъ когото ще тамъ — че това е най-мирниятъ гражданинъ въ града.

К. Николовъ (д. сг): Г. министърътъ на войната си има органи, които събиратъ сведения, той не е следователъ.

К. Лулчевъ (с. д): Г. г. народни представители! Поради тия съображения азъ казахъ, мене ме учудва отговорътъ на г. министра на войната, защото той желае по тоя начинъ не да осѣди — той го осѣди накрая — но желае да каже, че все пакъ офицерътъ има право по тоя начинъ да се отнесе къмъ единъ гражданинъ.

Азъ протестирамъ и заявявамъ, че не съмъ доволенъ отъ отговора на г. министра. (Възражения отъ сговориститѣ)

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на войната.

Министъръ генералъ Н. Бакърджиевъ: Азъ протестирамъ най-енергично, задего единъ офицеръ, който е во- дилъ дете съ себе си и по единъ най-скроменъ начинъ е отишълъ въ аптеката да си купи този предметъ и следъ като е свършилъ сдѣлката, трѣгналъ да си отива, е билъ предизвиканъ, следъ станалитъ разпавии, отъ притежателя на аптеката, който се нахвърля върху него. Ето ви тукъ анкетата, която наредихъ да се извърши, следователно, азъ изпълнихъ дълга си. Цѣлъ месецъ се произвеждала, само и само да се установи истината, защото истината искамъ да блесне. Нѣма интересъ министърътъ на войната да не ви казва истината. Ние въ войската пазимъ военната дисциплина. Ако единъ офицеръ излѣзе отъ границитъ на приличieto, то военното началство е, което най-напредъ ще го постави на мѣстото му. Ако действително офицерътъ бѣше нападналъ единъ беззащитенъ гражданинъ, последниятъ знае своитъ права по законитѣ, щѣше да отиде тамъ, дето трѣбва, щѣше да даде заявление до началника на този офицеръ и последниятъ щѣше да бѣде тежливъ подъ отговорностъ. Началникътъ на гарнизона отива въ тази аптека да види какво е станало и почтениятъ собственикъ на аптеката нито дума не е отворилъ по инцидента.

К. Лулчевъ (с. д): Защо ще отвори дума, когато не сте го натоварили да проучи инцидента?

Министъръ генералъ Н. Бакърджиевъ: Кѣде е тукъ възмутеното гражданство, за което говорите въ питането си? И ето тукъ буквално думитъ на управителя на аптеката, казани предъ анкетата.

П. Анастасовъ (с. д): За побоя кой е виновенъ тогава?

Министъръ генералъ Н. Бакърджиевъ: (Чете) „На излизане, обаче, притежателятъ на аптеката, въ която работя, г. Т. Камедулски, забеляза, че съмъ неспокоенъ“ — това говори управителятъ на аптеката — „и попита за това. Отговорихъ, обвиняватъ ни, че сме вземали 30—40% повече отъ другаде. Притежателятъ веднага се обърна къмъ излизания офицеръ: „Господине, моля, съобщете ми Вашето име, защото искамъ да заведа дѣло за клеветата“. „Подполковникъ Поповъ“, бѣ отговорътъ — „Но моля Ви се, кажете си малкото име и частъта, въ която служите“. — Подполковникъ Поповъ“, отговори натѣртно офицерътъ.“

К. Лулчевъ (с. д): Да, ама „подполковникъ Поповъ“ има 100 души.

Министъръ генералъ Н. Бакърджиевъ: (Чете) „А Вие какъ се казвате? — „Господине, азъ се казвамъ Тодоръ Камедулски и въ качеството си на притежатель на аптеката Ви питамъ за името и частъта, въ която служите“. — „Подполковникъ Поповъ“, бѣ третиятъ отговоръ на офицера. И следъ това се възви на страна, сигурно да си отиде. — „Господине! Значи вие манкирате да кажете името си?“ — извика притежателятъ на аптеката“

К. Лулчевъ (с. д): Тѣй ги насърчавате отъ тукъ, за- това повече такива случаи ще имате.

Б. Димевъ (д. сг): Вие сте непочтени, защото извъртвате работитѣ.

К. Лулчевъ (с. д): Азъ протестирамъ противъ такъвъ отговоръ.

Председателстващ В. Димчевъ: (Звъни)

К. Лулчевъ (с. д): Позволявате да нанасят обиди, позволявате да бият. (Възражения отъ сговориститѣ)

С. Андреевъ (д. сг): Ние не позволяваме да се бият хората, но нѣма защо съ такъвъ нищоженъ поводъ да заминават Парламента и да оскърбяват цѣлата армия.

К. Лулчевъ (с. д): Ние го познаваме този офицеръ. На много мѣста той се е проявилъ, и ако вървите по този пътъ, той ще продължава да прави бели и на министра на войната, и на другитѣ си началници, и Вие ще бждете изумени отъ това, което той ще направи утре.

Председателстващ В. Димчевъ: (Звъни)

Б. Димевъ (д. сг): Когато вие провокирате, и обикновениятъ гражданинъ ще постѣпи така противъ васъ.

П. Анастасовъ (с. д): Значи, офицерътъ остава ненаказанъ? Такива офицери позорятъ офицерството.

Министъръ генералъ Н. Бакърджиевъ: Г. г. народни представители! Следъ като офицерътъ три пѣти му казва името си, притежателътъ на аптеката, недоволенъ отъ туй — офицерътъ не знае какво искатъ отъ него — му заявява: „Вие манкирате да кажете името си“ и разни други ругатни. Ето кѣде офицерътъ изгубва нервитѣ си, но много по-рано ги загубва притежателътъ на аптеката. Това казахъ и ето защо считамъ, че офицерътъ въ случая е билъ нападнатъ съ хули и обиди.

К. Лулчевъ (с. д): Защото му казалъ, че манкира, трѣбва да бие!

Председателстващ В. Димчевъ: (Звъни)

К. Лулчевъ (с. д): Единъ офицеръ трѣбва да каже името си и частта, въ която служи, и да не избѣгва отговорностъ. Той трѣбва да бѣде кавалеръ.

Д. А. Ивановъ I (д. сг): Българскиятъ народъ нѣма нужда отъ офицери подлещи, вие имате нужда отъ такива. Вие нѣмате честъ.

С. Андреевъ (д. сг): Защо забравяте кождеритѣ въ този случай — нали аптекарътъ дѣре кожата на гражданитѣ! Ако бѣше народнякъ, кой знае дали щѣхте да го защитите. Тогава той щѣше да бѣде кождеръ.

К. Лулчевъ (с. д): Трѣбваше да извади револверъ да го убие!

Председателстващ В. Димчевъ: (Звъни)

П. Анастасовъ (с. д): Насърдчавайте ги, насърдчавайте ги!

Д. Гичевъ (з. в): Г. председателю! Моля да заставите г. министра на земледѣлието да отговори на питането ми.

Председателстващ В. Димчевъ: Нѣмате думата.

Д. Гичевъ (з. в): По силата на правилника, той трѣбва да отговори.

Председателстващ В. Димчевъ: Съобщавамъ на Събранието, че е постѣпило питане отъ народния представителъ г. Никола Мушановъ до г. министъръ-председателя, съ което пита какви сѣ резултатитѣ отъ посещенията на г. г. министритѣ А. Буровъ и В. Молловъ въ чужбина въ връзка съ разрешението на репарационния въпросъ и дали сѣ поели нѣкакъвъ ангажментъ?

Е. Начевъ (д. сг): Нали Омарчевски оня день прави сжщото питане?

Д. Гичевъ (з. в): Г. председателю! Моля да поканите г. министра на земледѣлието да изпълни обещанието, което даде на Васъ, на мене и на Парламента, че ще отговори на питането, което съмъ отправилъ къмъ него, първо, за стопанската експлоатация на горитѣ, и, второ, за отношението на Земледѣлската банка къмъ тютюнопроизводителнитѣ кооперации.

Министъръ Д. Христовъ: Азъ съмъ готовъ и съ голѣмо удоволствие ще Ви отговоря, но бѣхъ много заетъ съ работата въ Парламента. Ще остане за другъ пътъ.

Председателстващ В. Димчевъ: Понеже мина повече отъ половина часъ, пристѣпваме къмъ разглеждане на дневния редъ.

Д. Гичевъ (з. в): Кѣде остана възможността и правото на народния представителъ да контролира изпълнителната власть, когато министритѣ по тоя начинъ отбѣгватъ да отговорятъ на питанята на народнитѣ представители?

Председателстващ В. Димчевъ: (Звъни)

Д. Гичевъ (з. в): Г. председателю! Г. министърътъ казва, че е готовъ да отговори.

Председателстващ В. Димчевъ: (Звъни)

Министъръ Д. Христовъ: (Излиза отъ залата)

Отъ земледѣлцитѣ: Бѣга, бѣга!

Председателстващ В. Димчевъ: Г. г. народни представители! При опредѣляне на дневния редъ сме изпуснали да впишемъ законопроекта за допълнение на закона отъ 9 априлъ 1927 г. за разрешаване на Севлиеиската градска община да сключи заемъ. Законопроектътъ е спешенъ и трѣбва да се разгледа колкото е възможно по-скоро. Моля да се съгласите да го поставимъ като първа точка въ дневния дневенъ редъ.

Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Д. Даскаловъ (з. в): Г. председателю! Искамъ думата за 5 минути, за да направя едно устно питане къмъ г. министра на желѣзницитѣ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Оставете го за утре.

Председателстващ В. Димчевъ: Имате думата, г. Даскаловъ.

Д. Даскаловъ (з. в): Г. г. народни представители! Снощи дойде една тревожна вестъ, че нашиятъ параходъ „Варна“ е потъналъ. Народното представителство се интересува и иска освѣтление, защото циркулиратъ всевъзможни слухове — казватъ, че цѣлиятъ екипажъ на парахода е потъналъ.

Председателстващ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ.

Министъръ Р. Маджаровъ: Г. г. народни представители! Споредъ получената телеграма, параходътъ „Варна“, плувайки въ Мраморно море за Срѣдиземно море, е билъ ударенъ отъ грѣцкия параходъ „Криси“ и е потъналъ въ 15 минути. Параходътъ е осигуренъ, и ще търсимъ отъ виновнитѣ отговорностъ. Спасенъ е цѣлиятъ екипажъ и пътницитѣ. Само това е, което се знае.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Той е товаренъ.

Председателстващ В. Димчевъ: Пристѣпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за допълнение на закона отъ 9 априлъ 1927 г. за разрешаване на Севлиеиската градска община да сключи заемъ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Й. Марулевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 23)

Председателстващ В. Димчевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за допълнение на закона отъ 9 априлъ 1927 г. за разрешаване на Севлиеиската градска община да сключи заемъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Предлагамъ да се даде спешностъ на законопроекта.

Председателстващ В. Димчевъ: Има предложение отъ г. министъръ-председателя да се даде спешностъ на законопроекта. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието понема.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта на второ четене.

Секретаръ Й. Марулевъ (д. сг): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за допълнение закона от 9 април 1927 г. за разрешаване на Севлиевоградската община да сключи заемъ.“

Председателстващ В. Димчевъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Марулевъ (д. сг): (Чете членъ единственъ — вж. прил. Т. I, № 23)

Председателстващ В. Димчевъ: Които приематъ прочетения членъ единственъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ втора точка отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за допълнение и измѣнение на закона за уредба и управление на българските държавни желѣзници и пристанища.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. сг): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за допълнение и измѣнение на закона за уредба и управление на българските държавни желѣзници и пристанища.“

Председателстващ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Марковъ.

Г. Марковъ (з. в): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Ще се помѣча въ краткото време, което ми дава правилникътъ да говоря при второто четене на единъ законопроектъ, да кажа основанията на земеделската парламентарна група, по които тя нѣма да гласува за настоящия законопроектъ, тъй както тя не гласува и самия законъ за уредбата на българските държавни желѣзници.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Защото сте опозиция.

Г. Марковъ (з. в): Използувамъ случая да подчертая, както съмъ подчертавалъ това и другъ пътъ, че и настоящиятъ законопроектъ е една частица отъ последствията на една политика, която усвои Демократическиятъ сговоръ и която ние сме осъждали и осъждаме въ основата ѝ, а именно заемната политика. Известни ви сѣ, г-да, заемитѣ, които сключи правителството на Демократическия сговоръ, и условията, при които тѣ се сключиха. Народното представителство своевременно, още когато се разглеждаха тукъ протоколитѣ, следъ приемането на които се сключиха заемитѣ, обърна вниманието на правителството, че ако вървимъ по този пътъ, на заеми, ние ще станемъ много зле, ще загубимъ самостоятелността и независимостта не само на държавата ни, но и на голѣми държавни институти, че по този пътъ ние ще стигнемъ до положението да изтървемъ отъ ръцетѣ си важни стопански и кредитни институти у насъ. Вървамъ, че сте се убедили вече, че единъ отъ нашитѣ кредитни институти, Българската народна банка, вследствие на условията, които се приеха при сключването на стабилизационния заемъ, не може вече да изпълнява оная роля, която изпълняваше по-рано. Затова днесъ ние се намираме въ едно затегнато стопанско положение, въ една страшна криза, безъ държавата и правителството да могатъ да си послужатъ съ Народната банка, защото условията за стабилизационния заемъ, които се приеха навремето, отнематъ тая възможностъ на държавата и правителството.

Втори голѣмъ стопански ресоръ въ нашата държава е ведомството на желѣзницитѣ, и не напразно се искаха известни ограничения по отношение на нашитѣ желѣзници навремето, когато се сключиха заемитѣ. Азъ казвамъ: и законопроектътъ, който стана вече законъ за уредба и управление на българските държавни желѣзници, и настоящиятъ законопроектъ за измѣнение на закона за желѣзницитѣ сѣ резултатъ именно на поетитѣ ангажменти, които въ много случаи се отказватъ даже отъ самото правителство.

Азъ бихъ желалъ г. министърътъ въ отговора си, който ще даде сега, да ни обясни следното. При разглеждането на законопроекта за бюджетната автономия на българските държавни желѣзници, по поводъ критиката, която е направилъ г. Омарчевски, като е цитиралъ изявления на представителя на финансовия комитетъ при Обществото на народитѣ г. Шаронъ, г. министърътъ на

желѣзницитѣ е заявилъ: „Никакви изявления отъ г. Шаронъ, че той има право да се бърка при произвеждането на търговетъ, азъ нѣмамъ, както и Дирекцията на желѣзницитѣ нѣма. Фактътъ, че едно отдѣление отъ Касационния съдъ и управителътъ на Българската народна банка се викатъ да дадатъ мнение какво трѣбва да стане съ търга, е достатъченъ да покаже, че ние имаме всичката свобода“. Следователно, министърътъ е искалъ да каже, че онова, което представя предъ почитаемото народно представителство, е резултатъ на обсъдени отъ правителството мѣрки, които целятъ именно известни подобрения, вследствие на направени проучвания. И въ отговоръ на критикитѣ тукъ, той е заявилъ, че представителътъ на финансовия комитетъ при Обществото на народитѣ г. Шаронъ не е ималъ никакво участие при изработването на законопроекта за уредбата на желѣзницитѣ и че той нѣма никакво известие за изявления на г. Шаронъ, че искалъ да се бърка въ търговетъ. Минаха се 5—6 месеца и можа при много случаи да се констатира тъкмо обратното на оноза, което заявяваше г. министърътъ.

Нѣщо повече. Днесъ имаме налице и другъ единъ фактъ: къмъ общитѣ поемни условия за единъ търгъ по желѣзницитѣ има следниятъ текстъ като допълнение: „Въ комисията, която ще произвежда търга, както и въ комисията за окончателно приемане, по желание може да участвува комисарътъ на Обществото на народитѣ или неговъ представителъ“.

Спирамъ вниманието на г. г. народнитѣ представители, за да се види, че въ действителностъ имаме тъкмо обратното на оноза, което г. министърътъ казваше въ отговора на критикитѣ, които навремето се правѣха на неговия законъ. Казано е „по желание“, а то се разбира, че никога комисарътъ нѣма да пропусне да изяви желание да дойде да контролира всѣки единъ търгъ и да участвува въ неговото утвърждение.

И. п. Янчевъ (з. в): Да стане и постояненъ членъ въ комисията.

Г. Марковъ (з. в): Това за лишенъ пътъ доказва, че онѣзи ангажменти, които сѣ поети при сключването на заемитѣ, сѣ едни фатални ангажменти. Ние още единъ пътъ обръщаме внимание, че правителството много често ще ни занимава съ измѣнения както на закона за желѣзницитѣ, така сѣщо и на закона за Българската народна банка и редица други. Ние предупреждаваме, че ще стигнемъ до една крайностъ, при която държавата ще изтърве отъ ръцетѣ си най-голѣмитѣ свои стопански ресори. Какво ще правимъ ние тогава?

Ето защо земеделската парламентарна група, както при приемането на закона за бюджетната автономия на желѣзницитѣ, така сѣщо и днесъ заявява — и сѣ още по-голѣмо основание, защото имаме вече доказателства за това — че трѣбва да се спре да се върви по тоя пътъ. Ако, най-после, такива сѣ условията, за да се реализира заемътъ и да се използва съ такива ограничения и тежести, нека правителството да има куража да се откаже отъ тия тежести; ако не е способно да се откаже, ако е докарало работата до задънена улица, нека най-после намѣри куражъ въ себе си да си отиде и да остави на други да се справятъ съ това положение.

Отъ сговориститѣ: А-а-а!

Г. Марковъ (з. в): Това предупреждение ви правя не за да ви дразня, а защото така, както сте трѣгнали, ще заробите цѣла България: най-голѣмитѣ институти вече изтървахте — и Народната банка, и желѣзницитѣ — и сега ги изтърватъте окончателно.

Заклучавамъ: ние нѣма да гласуваме за този законопроектъ и за всички онѣзи, които сѣ последица на заемитѣ, защото по тоя начинъ държавата се обвързва съ чужда намѣса, която вобще прѣчи на стопанския и политическия животъ на държавата. (Ръжкоплѣскания отъ земеделцитѣ)

Председателстващ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на желѣзницитѣ.

Министъръ Р. Маджаровъ: Г. г. народни представители! Ако станатъ дебати по респективнитѣ членове, ще дамъ обяснения върху нуждата отъ направенитѣ измѣнения. По заглавието азъ мисля, че имамъ вота на народното представителство, което се произнесе върху духа на закона за българските държавни желѣзници, когато гласува закона презъ м. юний т. г. Въпроситѣ, които спомена г. Георги Марковъ, бѣха изчерпани при разискванията по заемитѣ, та нѣма да се спирамъ на тѣхъ и да ги откривамъ наново, защото да се процедира тъй не е добра парламентарна

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 23.

**) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 22.

практика. По въпроса за участието въ комисията на комисаря на Обществото на народитѣ, въз основа на протокола за заема, приетъ отъ Народното събрание, искамъ да извадя отъ заблуждение преждеговорившия ораторъ, безъ да си правя илюзия, че ще измѣня неговото мнение и мнението на неговата парламентарна група.

Комисарьтъ на Обществото на народитѣ не участвува като членъ въ надлежната комисия, а като наблюдателъ, докато бждатъ изразходвани 668-тъ милиона лева, които бѣха отдѣлени отъ държавния заемъ за устройството на българскитѣ държавни желѣзници.

Г. Марковъ (з. в): Участвува и при окончателното утвърждаване на търговетѣ, а не само като наблюдателъ.

Министъръ Р. Маджаровъ: До този моментъ ние имаме задължение, което азъ изпълнявамъ и което не мога да не изпълня. Когато се приемаше законътъ, азъ казахъ, че този контролъ ще трае до момента, когато бжде изчерпанъ кредитътъ отъ 668 милиона лева. Върху този контролъ ние се обяснихме въ Народното събрание и се разбрахме.

Г-да! Тая клауза за участието на комисаря на Обществото на народитѣ въ търговетѣ внесе известно смущение, обаче отъ практиката то бѣше разсѣяно. Всичкитѣ търгове си станаха съвършено редовно, безъ даже комисарьтъ на Обществото на народитѣ да влияе при тѣхното произвеждане.

Г. Георги Марковъ, който говори по въпроса за търговетѣ, ме кара да дамъ и сега едно обяснение като фактическа поправка на това, което говори, както дадохъ тѣкова и на народния представителъ г. Омарчевски. По произведенитѣ търгове за доставка на вагони къмъ мене се отправи въпросъ, като се правѣше алузия, че азъ съмъ унищожилъ търгове за вагонитѣ за 128 милиона лева по искането на комисаря на Обществото на народитѣ. Азъ заявихъ въ Народното събрание, че не съмъ направилъ туй и че г. Шаронъ не се е явявалъ — което е истината, което и днесъ твърдя — и не можеше да се яви и да иска да се унищожатъ или да се утвърдятъ търговетѣ. Това бѣше мое собствено разбиране, подкрепено и отъ едно решение на върховни касационни сѣдии. И азъ ще кажа за знание на г. Марковъ, че се произведе новъ търгъ, който, отъ разликата на ценитѣ, даде въ полза на българското съкровище, ако се не лъжа, една сума отъ 18 милиона лева. Значи, съ моя подписъ, че унищожавамъ договора, българското съкровище спечели една много крупна сума, нужна за нашитѣ желѣзници. Фактътъ, че доставката се възложи на администрация — нѣма нужда да ги споменавамъ — които не можеха да възбудятъ никакво подозрение, показва, г-да, че въ дадения случай не е имало вмѣшательство. Тамъ, където то може да бжде констатирано на принципна почва — при изпълнение на договоръ — азъ и сега конкретно, при гласуването на законопроекта, мога да взема едно или друго становище и да отговоря.

Х. Калайджиевъ (раб): Липсата на вмѣшательство да не е резултатъ на предварително нагаждане къмъ желанията на г. Шаронъ?

Г. Марковъ (з. в): Въ всѣки случай Шаронъ участвува въ търговетѣ.

А. Малиновъ (з. в): Ами защо бѣше Вашата оставка?

Министъръ Р. Маджаровъ: Моята оставка се изчерпи още преди гласуването на сега действащия законъ за желѣзницитѣ.

А. Малиновъ (з. в): Сега имате случай да се обясните.

Министъръ Р. Маджаровъ: Г-да! Следъ тия обяснения, азъ моля да се приеме заглавието на законопроекта.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. сг): (Чете)

„§ 1. Къмъ чл. 7 се прибавя алинея втора:

Дѣлата, по които българскитѣ държавни желѣзници и пристанища сѣ страна, се защищаватъ отъ органитѣ на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата.“

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стоянъ Омарчевски.

С. Омарчевски (з. в): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законътъ за автономията на българскитѣ държавни желѣзници се гласува отъ XXII-то Народно събрание въ втората му редовна сесия, въ първата половина на м. юний т. г., и още неизминали пълни 5 месеци оттогава, още неизработени всички правилници, които сѣ предметъ на закона за българскитѣ държавни желѣзници, и Народното събрание се сезира съ нови измѣнения и нови допълнения на този законъ, които не зная дали ще бждатъ първи и последни. Отъ туй, което се изнася отъ правителствения печатъ, особено отъ в. „Лжчъ“, е видно, че отпустнатитѣ въ изпълнение на Женевския протоколъ суми въ размѣръ на 800 хиляди лири стерлинги за нуждитѣ въобще на съобщителнитѣ сръдства въ България сѣ блокирани. Г. министърътъ на желѣзницитѣ, колкото и да твърди, че представениятъ на вниманието на Народното събрание законопроектъ е резултатъ на неговитѣ проучвания — както заявява въ мотивитѣ, които съпровождатъ законопроекта — това не е вѣрно. Този законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за българскитѣ държавни желѣзници е резултатъ на една заповѣдъ, въ изпълнение на поети отъ правителството на Демократическия сговоръ ангажменти по Женевския протоколъ, което нѣщо бѣше изтъкнато и при гласуването на първия законъ. Както знаете, тукъ бѣше изтъкнато, че ние ще трѣбва да изпълняваме една програма, за изпълнението на която българската държава е задължена ежегодно да вписва въ своя бюджетъ редица разходи за направа на нови желѣзнопѣтни линии, а приходитѣ, които ще се получаватъ отъ българскитѣ държавни желѣзници, ще се отдѣлятъ въ отдѣлно перо, за да служатъ — както това е видно отъ § 7 на настоящия законопроектъ — за нуждитѣ на самитѣ държавни желѣзници. Значи, когато се касае да се вършатъ нови постройки, тогава държавата ще дава пари, а когато се касае до приходитѣ на държавнитѣ желѣзници, г. Ренулъ, който е изготвилъ плана за желѣзнопѣтната мрежа, е направилъ много добре своята смѣтка — да вземе въ рѣцетъ си българскитѣ държавни желѣзници. Както при първото четене на закона за уредба и управление на българскитѣ държавни желѣзници, така и при второто му четене бѣше изтъкнато вмѣшательството на комисаря на Обществото на народитѣ, г. Шаронъ, което не е едно прилично, а е вмѣшательство, наложено по силата на поетитѣ отъ правителството ангажменти.

С. Савовъ (д. сг): Стига бе! Това се каза отъ Георги Марковъ.

С. Омарчевски (з. в): И нека г. министърътъ на желѣзницитѣ, когато отново говоримъ по тия работи въ свръзка съ тия измѣнения на закона, които се внасятъ днесъ, не се позовава на туй, че това било история и, следователно, ние не можемъ да приказваме за поетитѣ ангажменти по Женевския протоколъ. Е добре, ние казваме, че вие ще трѣбва да гласувате този законопроектъ днесъ на второ четене и утре на трето четене, и следъ като го публикувате въ „Държавенъ вестникъ“, тогава чакъ ще имате на разположение сумитѣ, които сѣ отпустнати отъ произведенито на заема за изпълнение на желѣзнопѣтната програма. И мезе ми е чудно, че представителътъ на Обществото на народитѣ още не се е намѣсилъ — както сте му дали правото съ вашитѣ поети ангажменти — и въ уредбата на всичкитѣ съобщителни сръдства въ България, защото 800-тъ хиляди лири стерлинги сѣ дадени не само за българскитѣ държавни желѣзници, а сѣ дадени и за българскитѣ пристанища, и въобще за всички съобщителни сръдства, както това имавъ възможностъ да го изнеса навремето. Г. министърътъ на желѣзницитѣ нѣма защо тукъ предъ насъ да заявява, че вмѣшательството на представителя на Обществото на народитѣ, г. Шаронъ, е било едно вмѣшательство само привидно и че той нѣмалъ никакво влияние и значение въ министерството, че не участвувалъ въ тѣжнитѣ комисии и т. н., когато това е очевидно — както и вие, г. г. народни представители отъ правителственото болшинство, го знаете по-добре отъ насъ — и разбирате, че вмѣшательството на представителя на Обществото на народитѣ не може да бжде въ никакъвъ случай отъ полза за правилния вървежъ и добрия развой на нашето желѣзнопѣтно дѣло.

Водими отъ всички тия съображения, както при първото четене на законопроекта, така и сега заявяваме, че нѣма да гласуваме за § 1, защото той показва колко г. министърътъ на желѣзницитѣ, когато е внесълъ закона преди 5 месеца, е ималъ предъ видъ нуждитѣ на българскитѣ държавни желѣзници, като е оставилъ дѣлата, по които българскитѣ държавни желѣзници сѣ страна, да не се водятъ отъ органитѣ на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата.

И второ, този законопроект нѣма да бѣде първиятъ. Вие бързате, вие ще имате заседание и утре, може би и другиденъ, за да го прокарате, следъ което само ще ви бѣждатъ разрешени кредититѣ. А това показва, че срещу отпущнатитѣ по поети отъ васъ ангажменти по Женевския протоколъ 800.000 лири стерлинги вие отивате къмъ пълното отдаване на чужденцитѣ най-голѣмото национално богатство, каквото представляватъ българскитѣ държавни желѣзници. И тѣзи, които утре ще дойдатъ, ще трѣбва да търпятъ положението, щото чужденцитѣ да владѣятъ съобщителнитѣ срѣдства на България, да владѣятъ нейния нервъ, въ изпълнение цели и намѣрения, които въ всѣки случай сѣмъ противъ интереситѣ и разбиранията на българския народъ.

Нѣма да гласуваме нито за едно отъ тия измѣнения. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Г. г. народни представители! Законопроектътъ, който бѣ внесенъ отъ г. министра на желѣзницитѣ, съдържае петъ параграфи. Комисията сега, обаче, ни предлага още нѣколко измѣнения. Азъ съжалявамъ, че комисията не ни е дала мотивиранъ докладъ, да каже на народното представителство кои съображения сѣмъ продиктували новитѣ измѣнения. Когато ще дойдемъ до съответнитѣ членове, ние ще има да си кажемъ думата по тѣхъ. Сега, обаче, нека похваля г. министра на желѣзницитѣ, че относително допълнението, което се прави на чл. 7 отъ закона, визиранъ отъ § 1 на законопроекта, въ първоначалния текстъ на тоя последния има доста обширни мотиви.

Какво се казва, г. г. народни представители, въ допълнението по § 1? (Чете) „Дѣлата, по които българскитѣ държавни желѣзници и пристанища сѣмъ страна, се защищаватъ отъ органи на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата“. А въ мотивитѣ на законопроекта г. министърътъ казва: (Чете) „Както е известно, спороветѣ на желѣзницитѣ и пристанищата съ трети лица сѣмъ преимуществено отъ областта на превозния договоръ и строителнитѣ предприятия, които по своитѣ особености отъ правно и техническо естество трѣбва да бѣждатъ защищавани отъ длѣжностни лица, запознати по-специално съ тия материи“.

Нека се разберемъ, г. г. народни представители: Смѣта ли се, че всички дѣла ще се водятъ отъ техницитѣ на Главната дирекция?

Докладчикъ П. Стояновъ (д. сг): Не.

Н. Мушановъ (д): Моля, азъ ще се изкажа, пъкъ после вие ще си кажете думата. Мотивировката, която се дава и която прочетохъ, цели да установи, какво техницитѣ-специалисти могли по-добре да защищаватъ интереситѣ на държавнитѣ желѣзници, отколкото държавнитѣ юрисконсулти, които защитаваха интереситѣ на българскитѣ държавни желѣзници споредъ досегашната практика. Ако е такава целта, текстътъ на § 1 отъ законопроекта е съвършено несполучливо редактиранъ. Едно е технически познания на техницитѣ отъ Главната дирекция, друго е правното знание, каквото трѣбва да има адвокатътъ, който защитава интереситѣ на тази дирекция. И азъ се чудя какъ можеше да се постави като мотивъ за това допълнение на чл. 7 отъ закона, което се прави, съображението, че техницитѣ по-добре разбирали техническитѣ въпроси. Никой не спори върху туй. Но техницитѣ биха могли винаги да бѣждатъ, както и досега, помощници на ония, които сѣмъ учили право и които по служба сѣмъ отредени да защищаватъ интереситѣ на дирекцията предъ сѣмъдилищата.

Азъ смѣтамъ, че това е съвършено излишно да се говори, ако ли, г. г. народни представители, нѣма други цели, които откровенно трѣбва да се кажатъ. § 1 урежда и постановява единъ принципъ, по който се спори много, когато се гласуваше законътъ, а той е, че държавнитѣ желѣзници се поставятъ подъ управлението на министра на желѣзницитѣ: (Чете) „Управлението на българскитѣ държавни желѣзници се извършва отъ министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ“. Това е принципътъ, поставенъ въ чл. 1 отъ закона. Ако е тѣй, нѣма нужда отъ абсолютно никаква добавка къмъ чл. 7 отъ закона, защото Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата, бидейки подъ главното управление на министра на желѣзницитѣ, си има, както всички министерства, отредени органи, които защищаватъ нейнитѣ процеси. Ако е тѣй, питамъ азъ, каква нужда диктува допълнението къмъ чл. 7, което е мотивирано само съмъ мисълта, че техницитѣ иматъ специални познания и затова отсега нататкъ тѣ трѣбва да защи-

щаватъ интереситѣ на Главната дирекция въ нейнитѣ процеси?

А. Пиронковъ (д. сг): За да бѣде ясно.

Н. Мушановъ (д. сг): Моля ви се, г. г. народни представители, въпросътъ е много важенъ и затуй го повдигамъ. Азъ ще искамъ да чуя обясненията на г. министра, но смѣтамъ, че тази мотивировка, какво техническитѣ лица по-добре познаватъ работитѣ и по-добре ще защищаватъ интереситѣ на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата, не издържа критика. Не че техническитѣ лица не сѣмъ способни като техници — много почтени хора има между тѣхъ — но не е тѣхна работа да защищаватъ интереситѣ на Главната дирекция, защото тенденцията бѣше желѣзницитѣ да бѣждатъ автономно учреждение — тогава каже то ясно. Но кажете, че не техницитѣ ще защищаватъ дѣлата предъ сѣмъдилищата, а надлежнитѣ адвокати, оѣзи, които иматъ специални правни познания. Мене ми се струва, че добавката цели това и то трѣбва да се каже откровенно, а не съмъ тази мотивировка.

Ако ли целта е друга — юрисконсултитѣ на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата такива и на Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ да не сѣмъ, а да се раздѣлятъ, защото тенденцията бѣше желѣзницитѣ да бѣждатъ автономно учреждение — тогава каже то ясно. Но кажете, че не техницитѣ ще защищаватъ дѣлата предъ сѣмъдилищата, а надлежнитѣ адвокати, оѣзи, които иматъ специални правни познания. Мене ми се струва, че добавката цели това и то трѣбва да се каже откровенно, а не съмъ тази мотивировка.

Ето защо азъ бихъ молилъ почитаемия министъръ на желѣзницитѣ да не възпроизвежда тази мотивировка, защото тя е несъстоятелна, а да се каже, че интереситѣ на българскитѣ държавни желѣзници се защищаватъ — тѣ и сега се защищаватъ по законитѣ — безъ да се казва, че Главната дирекция на желѣзницитѣ ще си води сама процеситѣ.

Мене ми се чини, че добавката е съвършено излишна и за да нѣма двусмислици, по-добъръ е да се премахне, защото ще внесе смутъ въ обществото и въ всички министерства, когато се каже, че само техници могатъ да защищаватъ държавни правни интереси, даже и да бѣде само по ресора на желѣзницитѣ. Това не можемъ да приемемъ.

Ето защо, поради несъстоятелността на тая добавка и следъ мотивировката, която давамъ, азъ мисля, че тази добавка трѣбва да се изхвърли.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Петко Стайновъ.

П. Стайновъ (д. сг): Г-да! Добавката, която се прави съмъ тая втора алинея къмъ чл. 7, не е отъ толкова трагическо естество, колкото иска да я представи г. Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Азъ не ща нито трагедии, нито комедии.

П. Стайновъ (д. сг): Дали нѣма тукъ скрити цели? Мога да кажа, че всичкитѣ ми усилия да открия нѣщо скрито задъ тази алинея-бидоха напраздни.

Българскитѣ държавни желѣзници не сѣмъ автономно учреждение, не сѣмъ отдѣлна юридическа личностъ. Азъ съмъ билъ винаги голѣмъ партизанинъ на автономията на българскитѣ държавни желѣзници — каквато трѣбва да има всѣко държавно индустриално предприятие — но тази идея, за съжаление, споредъ менъ, не се осъществи. Тѣ сѣмъ само едно държавно предприятие. А щомъ сѣмъ държавно предприятие, ние по-скоро трѣбва да поискаме отъ г. министра на желѣзницитѣ да ни даде, въ свръзка съ алинея втора, която се добавя къмъ чл. 7, нѣкои обяснения, отъ които, вървамъ, ще се види, че работата не е толкова трагична.

Въпросътъ, който се слага, е: българскитѣ държавни желѣзници сѣмъ ли страна въ процеситѣ или не? Ако ги считаме за страна, би трѣбвало да ги приемемъ, че сѣмъ отдѣлна юридическа личностъ; иначе страна ще бѣде държавата, а въ процеситѣ държавата се представява отъ окръжния управител. Когато се води процесъ отъ името на държавата или срещу нея, той се води отъ името или срещу окръжния управител. Азъ бихъ молилъ г. министра на желѣзницитѣ да обясни, за въ бѣдше процеситѣ, които ще се водятъ отъ името или срещу Дирекцията на желѣзницитѣ, ще се водятъ ли пакъ отъ името или срещу държавата, т. е. отъ името или срещу окръжния управител и каква роля ще играе тогава Дирекцията на желѣзницитѣ? Ако напредъ остане сѣмъщото положение, т. е. процеситѣ да се водятъ отъ името или срещу окръжния управител, въ такъвъ случай тази алинея втора къмъ чл. 7 има само този смисълъ, че редовни защитници въ процеситѣ нѣма да бѣждатъ

държавните адвокати, а ще бъде само юрисконсултът и неговите помощници. Азъ тъй тълкувамъ тази алинея — че въ случай на процесъ защитникъ ще бъде само юрисконсултът на министерството и органитъ тамъ, които сж запознати съ техническитъ въпроси.

Хубаво би било г. министърът да ни даде обяснение по този въпросъ.

Н. Мушановъ (д): Длъжностни лица, запознати по-специално съ тази материя.

П. Стайновъ (д. ср): Именно, юрисконсултът е лице, което цялъ денъ борави съ тази материя въ министерството, и ако той бъде натоваренъ да се яви като защитникъ въ процеситъ, азъ мисля, че ще се постигне едно улеснение.

При едни такива указания, дадени отъ г. министра, нѣма да има никакъвъ споръ по алинея втора на чл. 7.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата г. министърът на желѣзницитъ, пошитъ и телеграфитъ.

Министъръ Р. Маджаровъ: Г. г. народни представители! Съгласно закона, българскитъ държавни желѣзници не сж отдѣлна юридическа личност. Тѣ сж само финансово обособени. Въ отговоръ на г. Никола Мушановъ и на г. Петко Стайновъ ще кажа, че и съ настоящето измѣнение на закона тѣ си оставатъ не отдѣлна юридическа личност, а се представляватъ отъ българската държава. Както е било досега, тъй и напредъ ще става завеждането на дѣла отъ или противъ българскитъ държавни желѣзници — отъ името или срещу българската държава, чиито представителъ днесъ, споредъ нашитъ закони, е окръжниятъ управителъ.

Това е обяснението, което имамъ да дамъ.

Х. Калайджиевъ (раб): Г. министре! По финансовитъ смѣтки ще има ли право на контролъ г. Шаронъ? (Смѣхъ)

Министъръ Р. Маджаровъ: Въ сериознитъ обяснения може да има и весели работи.

Сжщността на сегашното измѣнение въ какво се състои? Понеже българскитъ държавни желѣзници не сж юридическа личност, понеже противъ и отъ името на окръжния управителъ се завеждатъ дѣлата, като представителъ на българската държава, каква трѣбва да бъде защитата? Този въпросъ е разрешенъ въ чл. 1 и правилно го постави г. Мушановъ. Досега дѣлата на българскитъ държавни желѣзници се водѣха отъ държавнитъ адвокати. Когато се завежда едно дѣло, съ което се защищаватъ интереситъ на държавата, често се прежсва наблюдението, което ведомството има, и се получаватъ резултати противъ интереситъ на държавата, респ. интереситъ на българскитъ държавни желѣзници — въпросъ, който мене конкретно, като министъръ на желѣзницитъ, ме засѣга, защото трѣбва да гледамъ тѣхнитъ интереси. Макаръ че държавнитъ адвокати сж компетентни, но тъй като вършатъ най-разнообразна работа — водятъ разни други процеси — скжсва се фактически връзката между тѣхъ и ведомството, което ги е натоварило да действуватъ; затуй прибѣгваме до това измѣнение — да могатъ лица отъ Главната дирекция на желѣзницитъ да ръководятъ сами дѣлата при сега сжществуващото положение, че тѣ се завеждатъ отъ името или противъ окръжния управителъ, защото, повтарямъ, българскитъ държавни желѣзници не сж юридическа личност.

Г. Мушановъ задава свършено правилно въпроса: „Кой ще води дѣлата?“ Г. г. народни представители! Дѣлата ще се водятъ отъ нашия юрисконсултъ, отъ неговитъ помощници и отъ юриститъ, които имаме при дирекцията. Но понеже по нашия законъ за желѣзницитъ и по бюджета последнитъ не носятъ качеството на юрисконсулти, защото заематъ фактически други длѣжности, затова употребяваме думата „органи“, за да не се поставимъ въ положение сждливата утре да ни кажатъ: „Г-да! Тѣ не отговарятъ на закона за адвокатитъ“ — защото ние ще ги натоварваме по силата на закона съ просто пълномощно, което Дирекцията на желѣзницитъ имъ дава. Г. г. юриститъ много добре ще ме разбератъ. То не значи, че всѣки чиновникъ може да защитава всѣко дѣло. Но има, г-да, дѣла отъ най-дребно естество. Примѣри има много въ другитъ ведомства. Вземете, напр., Министерството на вътрешнитъ работи. Тамъ има много дребни дѣла по различни дребни такси. Единъ чиновникъ ще отиде при мировия сждия и ще свърши работата.

Желанието да дадемъ по-добра защита на интереситъ презъ повече поздраване на въпроситъ и по-тѣсна връзка съ интереситъ на желѣзницитъ ме накарва да поискамъ това

измѣнение. Това не ни лишава още отъ свободата, ако имаме нужда нѣкъде, да натоваримъ съ тази работа държавнитъ адвокати; както ние не сме лишени — а сжщо и управлението на желѣзницитъ — както ви цитирахъ по-рано, отъ правото да викаме български магистрати да дадатъ мнението си — нѣщо постоянно установено въ нашата администрация — а тъй сжщо да викаме компетентни и свободни юристи да защищаватъ нашитъ интереси.

Азъ ви моля, г-да, предъ видъ на това, че съ законопроекта не се нарушава основниятъ принципъ за сливането на българскитъ държавни желѣзници съ дѣлата държавна и не се нарушава и редътъ, по който ще се водятъ дѣлата, да се съгласите съ това предложение, което по-добре ще гарантира интереситъ на българскитъ държавни желѣзници предъ трети лица.

Н. Мушановъ (д): Подъ „органи на Главната дирекция на желѣзницитъ“ се разбиратъ всички адвокати и юрисконсулти.

Министъръ Р. Маджаровъ: Безспорно.

С. Яневъ (с. д): Азъ искамъ да задамъ следния въпросъ: когато е казано, че „дѣлата, по които българскитъ държавни желѣзници и пристанища сж страна, се защищаватъ отъ органитъ на Главната дирекция на желѣзницитъ и пристанищата“, не се ли разбира това императивно?

Министъръ Р. Маджаровъ: Не. Всѣки юристъ ще Ви каже, че не.

С. Яневъ (с. д): Въ такъвъ случай Вашето обяснение, че може да си послужатъ съ държавенъ адвокатъ, не може да се приеме.

Министъръ Р. Маджаровъ: Всѣки юристъ ще Ви каже, че нѣма опасностъ.

С. Яневъ (с. д): Значи, могатъ да се защищаватъ и отъ други юристи.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 1, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. ср): (Чете)

„§ 2. Чл. 31 се измѣня така:

Недосѣбранитъ суми отъ превозъ на сточни и колетни пратки по желѣзницитъ и недосѣбранитъ пристанищни и товарни такси, за които Главната дирекция на желѣзницитъ и пристанищата е издала въ срокъ 6 месеца поправки на отчетницитъ, се събиратъ отъ длѣжницитъ по праткитъ съ постановления, издадени отъ надлежнитъ стечни и утвърдени отъ главния директоръ на желѣзницитъ и пристанищата.

Съ постановления, издадени по реда на горната алинея, се събиратъ още и длѣжимитъ превозни, добавъчни и други такси за отказани пратки.

Постановления се издаватъ само ако длѣжницитъ не внесатъ доброволно, въ 15-дневенъ срокъ отъ датата на поканата, исканата имъ сума.

Утвърденитъ постановления отъ главния директоръ сж окончателни и не подлежатъ на обжалване. Като такива, тѣ иматъ сила на изпълнителни листове и се изпълняватъ отъ държавнитъ бирници по реда за събиране прѣжитъ данъци, въ срокъ отъ 3 месеца отъ датата на предаването имъ за изпълнение. Бирницитъ, които събиратъ сумитъ по постановленията, събиратъ сжщевременно, въ своя полза, и 5% върху събраната сума.

Сумитъ по издадени поправки, които останатъ невнесени отъ длѣжницитъ по праткитъ, върхуки издаденитъ постановления за тѣзи суми, се събиратъ отъ съответнитъ чиновници, които сж причинили недоборитъ“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. ср): (Чете)

„§ 3. Чл. 39 се измѣня така:

Съ печалбата, установена съ смѣтката „Печалби и загуби“, разполага министърътъ на желѣзницитъ, пошитъ и телеграфитъ, възъ основа на една програма, която всѣка година ще се изработва отъ него и ще се одобрява отъ Министерския съветъ, съ изключение на една частъ по 10% за резервния фондъ и за фонда подновяване“.

Председателствуващ В. Димчев: Има думата народният представител г. Никола Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Когато презъ месецъ юний т. г. се гласува законътъ за новото устройство на нашитъ желѣзници, ние надълго и нашироко тогава обособвахме нашето мнение и заявихме, че ще гласуваме противъ тоя законъ. Въ една доста обстойна речъ, отъ името на парламентарната група, отъ която изхождамъ, азъ искахъ да докажа на народното представителство, че никога, съ никакъвъ законодателенъ актъ българскиятъ Парламентъ не е възприемалъ, щото чужди институти, каквито и да били тѣ, да могатъ да вмѣшталъствуватъ въ уреждането на нашитъ държавни желѣзници. Азъ казахъ тогава, че министритъ, които бѣха говорили преди насъ, никога не сѣ посочвали, че за сключване на стабилизационния заемъ е имало условието, какво българскитъ държавни желѣзници, следъ рапорта на г. Ренулъ, който бѣше изпратенъ тукъ, ще се уреждатъ по взаимно съгласие между насъ и контролъора г. Шаронъ. Никога такова условие народното представителство не е чувало. Азъ ви прочетохъ тогава протокола отъ 10 ноември, въ който, обаче, е казано, че реорганизацията на нашитъ държавни желѣзници ще стане avec les conseils de monsieur Charon, въ присѣствието на г. Молловъ, министъръ на финанситъ, и на г. Божковъ, който тогава представляваше българскитъ държавни желѣзници. Тогава ни стана известенъ оня конфликтъ, който съществуваше между г. Шаронъ и г. Маджарова. Но сега нѣма да ви разправамъ истории; нѣма да ви разправамъ за интервюто, което г. Шаронъ даде въ в. „Утро“, кждето той казваше, че въ изпълнение на своята обязаность, като представител на Обществото на народитъ, може, когато иска, да вмѣшталъствува даже въ търговетъ, и заявлението на министра на желѣзницитъ въ Народното събрание, съ което той отхвърли твърдението, че г. Шаронъ вмѣшталъствувалъ и се интересувалъ въобще отъ уредбата на желѣзницитъ по новия законъ. Това мина. Но ние напоследъкъ се изправихме предъ новъ конфликтъ, по който печатътъ преди нѣколко седмици правѣше доста голѣмъ шумъ. Вие знаете, че се поддържаше, какво миналата година въ комисията при прокарването на закона за желѣзницитъ тѣкмо този чл. 39 е измѣненъ не въ такъвъ смисълъ, както е възприетъ сега съ съгласието на г. Шаронъ, като представител на финансовия комитетъ. Знаете, че се чу, какво г. Шаронъ е сложилъ възбрана на сумитъ, който има да получаваме за желѣзницитъ. А известно е на всички ви, че на депутатията отъ търговци, които иматъ да взематъ пари по платежни заповѣди отъ Министерството на желѣзницитъ, която отиде напоследъкъ, министерството имъ каза, че не може да имъ заплати, докато не се уреди единъ въпросъ между българската държава и комисаря по заема. Това, значи, стана много ясно, много явно за общественото мнение. Нѣколко дни този бѣше единствениятъ въпросъ, който занимаваше вестницитъ и общественото мнение.

Тоя въпросъ се урежда сега пакъ въ чл. 39. Г. г. народни представители! На 13 януарий 1930 г. се откриза сесията на Обществото на народитъ. Тамъ заминава г. Шаронъ, като докладчикъ пакъ предъ финансовия комитетъ. Голѣми неприятности има правителството по този въпросъ съ представителя на Обществото на народитъ. И мене ми се чини, че въ последнитъ дни, днесъ—утре, този въпросъ трѣбва да се разреши за г. Шаронъ, за да отиде тамъ да каже, че българското правителство е изпълнило задълженията, които миналата година не изпълни. Този е въпросътъ, който се засѣга съ измѣнението на чл. 39, което ние сега ще гласуваме.

Какво има още нѣщо ново? — Това, което се каза преди десетина дни. Защото тия въпроси не могатъ да се скриватъ, г. г. народни представители; ние дължимъ да не ги скриваме, а открито да ги разискваме, защото сѣ въпроси, които засѣгатъ и достойнството на държавата. Тѣ не сѣ отъ маловажнитъ въпроси, които можемъ да минаемъ партизански.

Г. Шаронъ, като контролъоръ, казва на предприемачитъ: „Не мога да ви дамъ пари, слагамъ запоръ на сумитъ, защото трѣбва да се уреди този въпросъ“. Какво научихме преди десетина дни отъ пресата? Научихме, че въ законопроекта за измѣнение на закона за желѣзницитъ, който ще се внесе въ Народното събрание, нѣма да се споменава нищо за измѣнението на чл. 39 отъ закона, а това ще се направи отъ комисията и ще се внесе на второ четене въ Народното събрание. Така и става. Като-че-ли пресата и хората отъвнъ знаятъ техниката при законодателствуването повече, отколкото я знаемъ ние, Народното събрание. Не искамъ да ви чета сега вестницитъ, въ които се пишеше това, което ви казахъ. Ето кжде азъ намирамъ

обяснението на това, че парламентарната комисия по Министерството на желѣзницитъ, като ни представя въ законопроекта измѣнението на още 3—4 члена отъ закона, не споменава нито дума за мотивитъ, по които се измѣнятъ тия членове.

Какъвъ бѣше чл. 39? Какво реши презъ юний (къмъ сговориститъ) вашето болшинство, парламентарната комисия по Министерството на желѣзницитъ и какво ни донася днесъ същата комисия?

П. Стайновъ (д. сг): Нашата група не се е занимавала съ този законопроектъ.

Н. Мушановъ (д): Тогава трѣбва да приемемъ, че е дошло отъ вѣтъра това измѣнение на чл. 39.

П. Стайновъ (д. сг): Комисията се занима съ законопроекта и прие това измѣнение.

Министъръ-председател А. Ляпчевъ: Моля Ви се, оставете го да довърши сраженията си съ вѣтрнитъ мелници. Азъ ще отговоря.

Н. Мушановъ (д): Аслж азъ искамъ Вие да отговорите.

Министъръ-председател А. Ляпчевъ: Да, ще отговоря.

Н. Мушановъ (д): Азъ зная кжде Ви боли.

Министъръ-председател А. Ляпчевъ: Ха!

Н. Мушановъ (д): Да, да. Тия сѣ сериознитъ въпроси, които трѣбва да се изнасятъ.

П. Стайновъ (д. сг): Технически въпроси сѣ.

Д. Даскаловъ (з. в): Комисията по Министерството на желѣзницитъ не се е занимавала съ този законопроектъ. Азъ съмъ членъ на комисията и не зная да се е занимавала.

Министъръ-председател А. Ляпчевъ: Тя е имала заседание и се е занимавала съ законопроекта, но ти не знаешъ, защото не си присѣствувалъ.

К. п. Цвѣтковъ (д): Не е минавалъ презъ комисията.

Министъръ Р. Маджаровъ: И двамата сте разписали поканата за заседанието на комисията, само че сте излѣзли.

П. Стайновъ (д. сг): Който се интересуваше, бѣше тамъ.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. сг): Г. Кознички бѣше тамъ.

Д. Даскаловъ (з. в): Свика се комисията за избиране на бюро, а не за разглеждане на законопроекта.

П. Стайновъ (д. сг): Не сте се интересували.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. сг): Два пѣти те викахме, г. Даскаловъ, и казахме, че ще се разглежда законопроектътъ. Г. Кознички остана.

П. Стайновъ (д. сг): Азъ бѣхъ въ комисията, искахъ обяснения и зная.

К. Николовъ (д. сг): Три пѣти те викахъ лично, г. Даскаловъ.

Н. Мушановъ (д): Азъ приемамъ, че комисията се е занимавала съ законопроекта.

П. Стайновъ (д. сг): Занимавала се е.

Н. Мушановъ (д): Г. г. народни представители! Комисията по Министерството на желѣзницитъ се е занимавала съ законопроекта и е представила докладъ, съ който иска измѣнението и на чл. 39 отъ закона.

Д. Даскаловъ (з. в): Азъ не съмъ билъ тамъ.

Н. Мушановъ (д): И да бѣхте, пакъ щѣше да бжде същото. (Веселостъ)

Д. Даскаловъ (з. в): Както си минаватъ работитъ и тукъ въ Народното събрание.

Н. Мушановъ (д): Чл. 39 отъ първоначалния законопроектъ, който сега е законъ, гласѣше: „Съ печалбата, уста

новена съ смѣтката „Печалби и загуби“, разполага министърът на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ въз основа на една програма, която всѣка година ще се изработва отъ него и се одобрива отъ Министерския съветъ, съ изключение на една частъ 10% за резервенъ фондъ и за фонда подновяване — почти сѣщиятъ членъ, който комисията приема и ни предлага сега, при второто четене на настоящия законопроектъ. А чл. 39 отъ сега действащия законъ гласи: (Чете) „Отъ печалбата, установена съ смѣтката „Печалби и загуби“, се внасятъ по 10% въ резервения фондъ и фондъ подновяване; останалата частъ отъ печалбитѣ се употребява за постройка на нови желѣзнопътни линии, съгласно програмата, съставена отъ министра на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ и одобрена отъ Министерския съветъ“. Цѣлиятъ въпросъ, г. г. народни представители, се състоеше въ добавката на думитѣ: „за постройка на нови желѣзнопътни линии“. Отъ този въпросъ, повдиганъ въ разстояние на една година, мене ми се струва, че е направена нова желѣзница въ ума на г. министра на желѣзницитѣ — толкова пѣти е повтарялъ той въ разстояние на триста дни.

Г. г. народни представители! По сѣществото на това измѣнение азъ нѣма да навлизамъ.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Това е то! Значи, другото, което приказвате, е праздна приказка! Важно е по сѣществото, важно е какво се иска.

Н. Мушановъ (д): Не е праздна приказка това, което приказвамъ, защото надъ този законъ има другъ законъ, и той интересува Парламента повече, отколкото единъ законопроектъ за измѣнение нѣкои членове отъ закона за желѣзницитѣ. Трѣбва да се разбере това. И азъ се чужда и не мога да разбира какъ не сме чувствителни поне ние, по старитѣ, и особено Вие, г. Ляпчевъ, за когото зная, че не можете да не чувствувате като българинъ.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Но азъ зная да държа смѣтка за това, което е, а не да лая на аба.

Д. Каранешевъ (д): Много поетично се изразявате: „Лая на аба“!

Министър-председател А. Ляпчевъ: Е, да, много поетично!

Н. Мушановъ (д): Азъ ще Ви кажа какъ държите смѣтка и какъ се изложихте. Азъ зная какви усилия употребявахте, за да уредите този въпросъ предъ Обществото на народитѣ. Недейте го приказва на насъ, защото знаемъ какъ стоятъ работитѣ. Но когато сериозно се третира въпросътъ, позволете ни да знаемъ кой лае на аба и да видимъ чувствувате ли отговорноститѣ, които има единъ политикъ. Това е важното.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Кажете ги.

Н. Мушановъ (д): Миналата година кой ви застави — опозицията ли? — да гласувате чл. 39 такъвъ, какъвто е днесъ той? Г. министърътъ на желѣзницитѣ го поддържаше и го поддържаше съ резонъ — азъ го слушахъ — и вие всички го възприехте. Защо го измѣнявате сега, и защо комисията съ една-две думи поне не казва мотивитѣ и съображенията, по които се измѣнява разпоредбата на този членъ? Измѣнява се, защото наредбата на чл. 39 отъ сега действащия законъ за желѣзницитѣ не е въ съгласие съ ония обещания, които сѣ дадени навремето по закона за желѣзницитѣ, и не е билъ взето съгласието на г. Шаронъ, който е делегатъ на финансовия комитетъ при Обществото на народитѣ. Защо тогава не бѣхте въ съгласие съ г. Шаронъ, ами оставихте една година да се спори по този въпросъ и днесъ се връщате и измѣнявате чл. 39 отъ закона, следъ като г. Шаронъ, който претендира, че изпълнява едни свои права, слага запоръ върху сумитѣ, които има да получаватъ отъ желѣзницитѣ известни предприемачи? Когато предприемачитѣ се оплакватъ, че не могатъ да получатъ платежни заповѣди, той имъ казва: „Не можете да получите паритѣ, защото законътъ е измѣненъ безъ мое съгласие“. Азъ ще защита г. Ляпчева, като кажа, че той е чувствувалъ това, че всички български смъ го чувствували, но г. Ляпчевъ повече отъ всички и отъ менъ, защото той е отговорниятъ. И днесъ г. Ляпчевъ възприема онова, което нѣкога не е възприемалъ.

Г. г. народни представители! Нѣма ли да боли всѣкиго отъ насъ, че Парламентътъ, който преди 6 месеца е гласувалъ единъ законъ, днесъ, безъ да се кажатъ нови съображения и мотиви, иска измѣнението му, за да се съгласува законътъ съ задълженията, които сѣ поели представители

на държавата? Че ние Парламентътъ ли сме? Че сегашната Камара е най-интелигентната и може ли тя да не почувствува такъвъ единъ моментъ? Тогава азъ не зная какво можемъ да почувствуваме, ако не можемъ да почувствуваме роненето суверенитета и престижа на нашата държава. Г. Шаронъ — нѣмамъ честта да го познавамъ, казвамъ, че е единъ почтенъ човѣкъ, добъръ, много благосклонно разположенъ къмъ България, къмъ земята, въ която живѣе, стремежъ се винаги и навредъ въ докладитѣ си да покаже своята благосклонностъ къмъ насъ и да ни помогне — излиза и казва: „Въ какво азъ пакостя, когато искамъ да изпълня едни свои задължения и когато искамъ изпълнението на едни задължения, които българската държава е приела чрезъ свои представители?“ Тогава се пита: защо миналата година не се нареди законътъ за желѣзницитѣ въ съгласие съ г. Шаронъ, а сега, следъ една година, когато работитѣ на Дирекцията на желѣзницитѣ се затрудниха, предприемачитѣ не могатъ да получатъ платежитѣ си и когато дочакахме такъвъ моментъ, че г. Шаронъ да слага запоръ на сумитѣ отъ заема, опредѣлени за желѣзницитѣ, и да не иска да даде нито стотинка отъ тѣхъ? Че не чувствуваме ли ние тежотата и огорчението на правителството, което е видѣло въ единъ моментъ, че г. Шаронъ, представителътъ на финансовия комитетъ при Обществото на народитѣ, туря запоръ на сумитѣ отъ заема, предназначени за желѣзницитѣ, и не позволява на българската държава да функционира съгласно съ законитѣ си? Азъ не вѣрвамъ да има българинъ, който да е тъй безчувственъ, че да не може да почувствува това положение.

Когато при разискванията по стабилизационния заемъ ние ви казахме, че има уговорени работи, които ние не знаемъ, когато ви говорѣхме и за Дисконто Гезелшафтъ, и за желѣзницитѣ, вие се надсмивахте, и г. Ляпчевъ казваше, че се лае на аба.

Министър-председател А. Ляпчевъ: И днесъ ще ви отговори сѣщото.

Н. Мушановъ (д): Когато напоследъкъ се казва, че едно отъ условията за заема е реорганизирането на българскитѣ държавни желѣзници по начинъ, който ще одобри г. Шаронъ, като представител на Обществото на народитѣ, тогава вече всичко излиза наяве. Защо преди една година не си наредихте закона, както желаше Шаронъ? Защо днесъ идете да отиѣните онова, което бѣхте приели, вие, болшинството, въ съгласие съ комисия и Парламентътъ? Защото искате да отстѣпите на г. Шаронъ, да кажете, че той е билъ правъ, та когато ще отиде предъ финансовия комитетъ на 13 януарий, да не даде онзи рапортъ, който гласише, че българската държава не е изпълнила задълженията, които бѣше поела при сключването на стабилизационния заемъ.

Г. г. народни представители! Вие можете да си гласувате законопроекта, но ние констатираме днесъ съ огорчение факта, че българскиятъ Парламентъ не е властенъ да урежда самъ работитѣ на българската държава. Ние съ печаль си отиваме отъ трибуната и искаме да се констатира този фактъ, за да може да се разбере отъ всѣки джѣде и отишла българската държава. (Ржкоплѣскания отъ демократитѣ и земеделцитѣ)

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представител г. Петко Стайновъ.

П. Стайновъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ нѣма да се занимавамъ съ въпроса дали г. Шаронъ е заповѣдалъ това измѣнение на чл. 39 отъ закона за българскитѣ държавни желѣзници.

Нѣкой отъ лѣвицата: Това е важниятъ въпросъ.

П. Стайновъ (д. сг): Азъ смѣтамъ, че може би е имало рационални основания, които сѣ накарали нашето правителство да приобѣгне до промѣната на чл. 39 отъ закона, който биде гласуванъ преди 6 месеца. Г-да, доколкото зная, българската държава не е ангажирана спрямо Обществото на народитѣ съ протоколитѣ, които сѣ минали презъ Народното събрание, въ тѣя смисълъ да бѣде редактиранъ чл. 39, както е редактиранъ въ проекта на комисията. Дали е правилъ г. Шаронъ нѣкакви постѣпки, азъ не зная, но азъ смѣтамъ, че правителството има основания да направи тая промѣна въ чл. 39. Безспорно, по-рано бѣше взето решение отъ Народното събрание, щото печалбитѣ, които биха се добили отъ желѣзницитѣ, да отиватъ само за постройка и подобрене на желѣзницитѣ. Е добре, г-да, вѣзете въ положението на управляващитѣ. Не може всѣка служба, която има печалби, да употребява печалбитѣ само

за себе си. Ние би трѣбвало да възприемемъ политиката на автономизиране на държавните стопанства, както стана съ мина „Перник“, която ни дава 100 милиона лева печалба годишно; но не можемъ да оставимъ всѣко стопанство да прибира приходи и да не дава нищо на българската държава. Трѣбва десеттѣ министри, които представляватъ българската държава, да се произнасятъ върху разпредѣлението на печалбитѣ отъ дадено държавно стопанство, съобразно общата политика на правителството.

Така че разликата между тоя членъ, който сега ни се предлага, и онзи, който съществува, е само въ това, кой ще разполага съ печалбитѣ отъ българските държавни желѣзници — дали управлението на държавните желѣзници или десеттѣ министри по предложение на министъра на желѣзниците. Вие, като общественици, които имате чувство на отговорност, които се интересувате отъ държавните работи, които утре можете да застанете на това мѣсто (Сочи министерската маса), кое ще изберете: дали съ тия печалби да разполага само министърътъ на желѣзниците за постройка на желѣзници или десеттѣ министри, които познаватъ по-изоснова нуждитѣ на държавата и могатъ най-добре да съобразятъ за кои държавни нужди да се употребятъ тия пари? Азъ намирамъ, че правимъ една крачка напредъ за подобрене на закона, като предоставяме на цѣлия Министерски съветъ да реши въпроса за разпредѣление печалбитѣ на държавните желѣзници. Не може да има съмнение, че ще трѣбва да предпочетемъ съ печалбитѣ да разполагатъ всички министри. Кѣде е тукъ намѣсата на г. Шаронъ при разпредѣление на печалбитѣ? Мене ми се струва, че Парламентътъ трѣбва само съ удоволствие да посрещне това предложение на правителството.

Но за мене въпросътъ е другъ. Азъ не вѣрвамъ изобщо да има печалби отъ българските държавни желѣзници, както сега ни се предлага едно икономическо обособяване на българските държавни желѣзници и както министърътъ на желѣзниците г. Рашко Маджаровъ съ такава страсть педира рационализирането на българските държавни желѣзници и най-вече рационализирането на тѣхното счетоводство. Преди нѣколко месеца той ни говори тукъ толкова много, какъ двойното счетоводство ще бѣде въведено, . . .

(Председателското мѣсто заема председателятъ)

Министъръ Р. Маджаровъ: Двойно е вече.

П. Стайновъ (д. сг): . . . какъ всичко ще бѣде наясно, какъ цѣлиятъ инвентаръ ще се знае, какъ ние ще знаемъ какво се печели и какво се губи.

Министъръ Р. Маджаровъ: Дз, да, тъй е.

П. Стайновъ (д. сг): Когато се направи единъ инвентаръ на състоянието на българските държавни желѣзници, когато се изчисли колко българската държава е похарчила досега за постройките на линиитѣ, когато поискаме капитала, вложенъ въ българските държавни желѣзници, да бѣде олихвяванъ, нима мислите вие, че ще се явятъ голѣми печалби, за които сега ще се карае какъ да ги разпредѣлимъ? Илюзия е, г-да, да се вѣрва, че българските държавни желѣзници, при една търговска смѣтка, при едно двойно счетоводство може да дадатъ голѣми печалби. Дори много по-уредени желѣзници въ Западна Европа, съ много по-голѣмъ трафикъ не могатъ да дадатъ нѣкакви печалби и се намиратъ въ затруднено положение, та какво остана за нашитѣ желѣзници, които едва иматъ трафикъ да плащатъ персонала си.

Ето защо азъ смѣтамъ, че при едно двойно счетоводство, при една търговска смѣтка, която въвеждаме, не може да има печалби, та сега да се карае кой да разпредѣля тия печалби. (Нѣкои отъ сговориститѣ ржкоплѣскаха)

Х. Калайджиевъ (раб): Съвършено друго приказваше, когато въпросътъ се разглеждаше за прѣвъ път. Изглежда, че не разсждавате съ собствения си акълъ.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Гичевъ,

Д. Гичевъ (з. в): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Само шесть месеца отъто г. министърътъ на желѣзниците съ такъвъ жаръ педираше законопроекта, който стана законъ съ вота на болшинството, и той е могълъ да конституира вече несъобразности и неплътности въ нѣколко члена. Единъ отъ тия членове е чл. 39.

Когато се създаваше новиятъ законъ за българските държавни желѣзници, предполагаше се, че се е имало предъ видъ да се премахнатъ конституиранитѣ несъобразности при прилагането на стария законъ, несъобразности, които

сѣ сплѣвали развитието на нашето желѣзнопѣтно дѣло, та да не става нужда сега, само следъ шесть месеца, да се измѣня новиятъ законъ. Азъ смѣтамъ, че никой отъ васъ нѣма да възприеме, че мотивитѣ, посочени както за измѣнение на чл. 39, така и на всички други членове, сѣ тия, които се сочатъ отъ министъра на желѣзниците. Азъ смѣтамъ, че главниятъ мотивъ е оная политика на челобитие, която се възприе отъ нашето правителство отъ известно време насамъ, оная политика, която дава възможностъ фактически нашиятъ държавни предприятия да бждатъ не само подъ контрола, но подъ управлението и фактическата властъ и администриране на чужденци, на сили, стоящи извънъ волята на българския Парламентъ, волята на отговорното правителство, волята на респективния министъръ. Г. г. народни представители! Г. Петко Стайновъ въ края на краищата свежда тукъ въпроса до една формалностъ и ни пита: кое ще предпочетете вие, народните представители, дали тия печалби да останатъ въ разпореждане само на единъ министъръ, или да бждатъ въ разпореждане на цѣлия Министерски съветъ? А мене ми се струва, че въпросътъ трѣбва да бѣде поставенъ по-другояче: дали тия печалби да се изразходватъ съобразно старата редакция на чл. 39, или да се изразходватъ споредъ сегашната редакция — по докладъ на г. министъра, което значи по волята на този, който стои задъ министъра, по волята на тоя, който, по силата на ангажментитѣ и задълженията, поети при сключването на стабилизационния заемъ, става фактически господаръ на желѣзниците, и чиято воля става върховна воля при уредбата и администрирането на нашитѣ държавни желѣзници?

Г. г. народни представители! Още когато нашиятъ държавни желѣзници бѣха направени автономни, още тогава се извърши едно велико престѣпление спрямо нашето национално стопанство, защото откъснаха се държавните желѣзници отъ него, изключиха се отъ плана на нашата цѣлокупна държавна стопанска политика. Кой отъ васъ, г. г. народни представители, би смѣлъ да твърди, че нашитѣ държавни желѣзници, като отдѣлно автономно търговско предприятие, трѣбва да преследватъ единствената цель — своето усъвършенствование и измѣкването на все повече и повече печалби отъ народното стопанство? Държавните желѣзници трѣбва да бждатъ въпрегнати въ услуга на цѣлокупното ни национално стопанство, обаче ние виждаме тъкмо обратното да се прави съ измѣненето на чл. 39. Държавните желѣзници вече не ще служатъ като лостъ, като факторъ за повдигане на националното стопанство, . .

П. Стайновъ (д. сг): Де виждате това?

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Оставете го, той само си приказва!

Д. Гичевъ (з. в): . . . а обратното, г. Стайновъ: националното стопанство ще служи за целитѣ и печалбитѣ на държавните желѣзници. Това е резултатътъ отъ тоя законъ, който вие гласувахте и който днесъ измѣняте не съ огледъ интереситѣ на самитѣ държавни желѣзници и на националното стопанство, а съ огледъ желанията на тия, предъ които правителството е поело ангажменти мимо знанието на цѣлия Министерски съветъ, както това се изнесе навремето отъ бившия министъръ на желѣзниците г. Кимонъ Георгиевъ, мимо знанието не само на Народното събрание, но и на васъ, депутатитѣ отъ болшинството. И нѣмайки достатъчно доблестъ и куражъ да изнесе тия ангажменти изъ единъ пътъ предъ българското гражданство, то ги поднася на частъ по лъжичка, на частички, на хапчета, за да бждатъ по-лесно смлѣни и асимилирани отъ Народното събрание.

По тѣзи съображения ние, представителитѣ на Земледѣлския съюзъ, не желаеи да бждемъ съучастници въ едно престѣпление, въ единъ агентатъ, който се върши спрямо независимостта на българската държава, спрямо нашия държавенъ суверенитетъ, се обявяваме решителни противници на законопроекта и не можемъ да го гласуваме. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ)

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на желѣзниците.

Министъръ Р. Маджаровъ: Г. г. народни представители! Дветѣ главни задачи, които се сложиха въ комисията презъ м. юлий при създаването на сега действащия законъ за уредбата и управлението на българските държавни желѣзници, бѣха да се даде финансова автономия на българските държавни желѣзници и да се довърши опредѣлената съ закона отъ 1925 г. желѣзнопѣтна мрежа, възлизаща на около 5,200 км. Нека ми бѣде позволено сега да кажа, първо, че внесенитѣ днесъ законопроектъ е една по-го-

лъма гаранция за разрешението на тия две задачи, отколкото законът от юлий месецъ, и, второ, че чл. 39, при другитъ измѣнения, които се правятъ въ сега действащия законъ, губи вече този характеръ, който имаше. Не е сега времето да говоримъ по довършването на опредѣлената желѣзнопътна мрежа. Ще дойде време, когато ще се сравни туй, което става въ насъ, въ Европа и въ нашитъ съседи, и ще се види, че се е вървѣло по единъ правилень пътъ. Съ бюджета сѣ опредѣлени линиитъ, които днесъ строимъ. Около 340 километра желѣзнопътни линии ще могатъ да се откриятъ още презъ 1930 г., ако имаме сравнително малкото сръдства, които сѣ необходими за тѣхното довършване. Въ проекта на комисията презъ месецъ юний, а не въ проекта, който азъ бѣхъ внесълъ — се постанови въ чл. 39, за да се гарантира продължението и довършването на нашата желѣзнопътна мрежа, че чиститъ печалби отъ нашитъ държавни желѣзници ще се употребятъ само за продължение и довършване на желѣзнопътнитъ линии. Проектътъ на комисията се възприе и, по сега действащия законъ, чл. 39, печалбитъ, които оставатъ, следъ като се отдѣлятъ необходимитъ суми за фонда подновяване и за резервния фондъ, който служи да покрива загубитъ въ неблагоприятни за трафика години, се употребяватъ само за постройката на нови желѣзнопътни линии. Съ измѣнението, което прави сега комисията на чл. 39, чиститъ печалби отъ желѣзниците — запомнете това — не ще отиватъ само за нови линии, а въобще за нуждитъ на желѣзницитъ.

Прави се и друга една промѣна, която сѣщо добре запомнете и която съмъ дълженъ да я изтъкна тукъ. По чл. чл. 45 и 47 отъ сега действащия законъ, приходитъ отъ българскитъ държавни желѣзници се влагатъ на смѣтка на държавното сѣкровище и отъ тамъ черпи Главната дирекция на желѣзницитъ и пристанищата. Министерътъ на финанситъ, респ. общото сѣкровище на държавата, бѣше господаръ върху приходитъ на българскитъ държавни желѣзници. Сега това се премахва съ предложения законопроектъ. И ако има нѣщо важно въ постанововленията на този законопроектъ, то е, че въ Българската народна банка се открива специална текуща смѣтка за приходитъ и разходитъ на българскитъ държавни желѣзници. Сумитъ, които постъпватъ отъ желѣзницитъ, ще се влагатъ въ касата на Българската народна банка, но вече като суми на българскитъ държавни желѣзници, и ако нѣкой би искалъ да иземе тия суми и да ги употребѣи за други нужди, той ще трѣбва да направи това съ специаленъ законъ. Това е една гаранция, че печалбитъ, които ще реализиратъ желѣзницитъ, ще отидатъ само за нуждитъ на желѣзницитъ. Когато имаме благоприятни години, когато бюджетътъ на желѣзницитъ е покритъ и останатъ печалби, следъ като бждатъ отдѣлени отъ печалбитъ нуждитъ суми за резервния фондъ и за фонда подновяване, сумитъ, които оставатъ, ще отиватъ само за нуждитъ на желѣзницитъ — за изпълнение на програмата за довършването на нашата желѣзнопътна мрежа. При това измѣнение на чл. 47, съ което се открива специална текуща смѣтка за приходитъ и разходитъ на българскитъ държавни желѣзници и пристанища, можете да бждете сигурни, че нѣма да се намѣри правителство, нито парламентарно мнозинство, което да не употребѣи печалбитъ отъ желѣзницитъ изключително за самитъ желѣзници.

Каза се тукъ, че по сега действащия законъ министерътъ на желѣзницитъ разполагалъ съ печалбитъ на желѣзницитъ, а по законопроекта, който разглеждаме, разполага съ тѣхъ Министерскитъ съветъ. Това не отговаря на текста на закона. Въ сега действащия чл. 39, който измѣняваме, е казано, че приходитъ отъ желѣзницитъ отиватъ за нуждитъ на новостроящитъ се линии. Постройката на тия линии става по една програма, изработена отъ министра и одобрена отъ Министерския съветъ, който, следователно, може да я измѣнява. Значи, по сега действащия законъ чиститъ печалби отъ българскитъ държавни желѣзници отиватъ за новостроящитъ се линии, споредъ изработената програма, одобрена отъ Министерския съветъ. Значи, последната инстанция, споредъ сегашния чл. 39 и споредъ новото измѣнение, сѣ остава една и сѣща. И азъ, като министъръ на желѣзницитъ, се питамъ, и всѣки на мое мѣсто би се питалъ, когато става въпросъ за измѣнението на чл. 39 — за измѣнението на който, не крия, имаме известна спънка — кога азъ имамъ повече законни основания да защищавамъ интереситъ на желѣзницитъ: дали сега, когато се измѣнението на закона за българскитъ държавни желѣзници се създава текуща смѣтка, чието използване не може да бжде контролирано отъ държавното сѣкровище, или по-рано?

Азъ считамъ, че съ измѣнението на чл. 39 не се накърняватъ интереситъ на българскитъ държавни желѣзници

въ утрешния день и затова ще ви моля, възъ основа на туй, което излагамъ, да приемете редакцията на чл. 39, както е предложена. (Ръжоплъскания отъ сговориститъ)

Председателътъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Изредиха се четирима оратори. Двама отъ срещната страна (Сочи лѣвицата) не засегнаха важния въпросъ по сѣщество: дали това, което се иска сега, е по-добро, отколкото онова, което е въ сѣществуващия законъ. Това не ги интересува. Значи, за менъ заключението е, че тѣ не могатъ да откажатъ, че това, което сега се иска, е по-добро отъ онова, което е. Г. министърътъ на желѣзницитъ и г. Стайновъ засегнаха сѣщията на въпроса и ви доказаха, че това, което днесъ се иска, е по-добро, по-разумно, отколкото онова, което бѣ постановено досега. Въ това отношение споръ нѣма.

Но господата отъ опозицията зачекнаха и другъ въпросъ. Тѣ казватъ: „Какво има задъ това? — Има контроли“. Има, г-да. Че все не ги ли знаете? Тѣ сѣ вотирали.

Н. Мушановъ (д): Не.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Моля Ви се, г. Мушановъ, азъ ще Ви кажа кое е вотирано. Стабилизационниятъ заемъ казва, че ще се изразходватъ сумитъ отъ него подъ контрола на комисаря на Обществото на народитъ. То е вотирано.

Н. Мушановъ (д): За целитъ, предвидени въ протокола за стабилизационния заемъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Сумитъ ще отидатъ за целитъ, за които се предвиждатъ.

Н. Мушановъ (д): Никой не отказва това.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Тия цели сѣ обозначени и комисарътъ е въ правото си не, а той е дълженъ да следи дали за тия цели отиватъ сумитъ. Такива постановления въ международни и парични съглашения е имало не само следъ войнитъ, а и преди войнитъ. Нашитъ договори за заеми поставятъ условия, какъ да се изразходватъ, какъ да се употребятъ сумитъ и т. н. Ние имаме контролъ отъ 1902 г., който сѣществува до днесъ, вследствие заема, който се сключи тогава.

Не зная дали г. Мушановъ е билъ онзи день на реферата, който държа новиятъ ректоръ на Университета, г. Баламезовъ, професоръ по държавно и международно право. Ако той е билъ на този рефератъ, . . .

Н. Мушановъ (д): Бѣхъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: . . . той щѣше да бжде много по-внимателенъ, когато говори по този въпросъ.

Н. Мушановъ (д): Азъ ще Ви отговоря при разискванията по другия членъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Виждашъ ли, че ти лютѣ?

Н. Мушановъ (д): Никого не ми лютѣ. Ти не си разбралъ този въпросъ за суверенитета, защото си далечъ отъ него.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Не съмъ далечъ. — Има, обаче, едно нѣщо, че всѣка държава трѣбва да се стреми да запази все повечко и повечко себе си и да бжде колкото е възможно по-малко зависима отъ другитъ. Напълно съмъ съгласенъ съ това. Какъ ще се постигне то? Този въпросъ въ България не се слага само сега, следъ войнитъ. За тѣзи, които сѣ се занимавали съ него, той е слаганъ преди войнитъ. България бѣше спрямо нашитъ съседи една отъ най-напредналитъ държави, въ която нѣмаше такъвъ строгъ финансовъ контролъ, какъвто имаше, напр., въ Гърция. Гърция въ 1897 г., когато стана нужда, следъ като биде бита отъ турцитъ, да имъ даде едно обезщетение отъ 100 милиона златни франка, защото нѣмаше какъ да ги изгони отъ територията, която тѣ бѣха заели, намѣри тѣзи пари въ заемъ. Дадохъ ѣ ги великитъ сили, ако се не лъжа подъ тѣхна гаранция, само съ 2-5% лихва, за да спасятъ положението ѣ, но въ замѣна на това наложиха ѣ нѣщо, което ние и днесъ го нѣмаме. То е, че приходитъ на Гърция се събираха и разпредѣляха отъ специална международна финансова комисия. Вследствие тоя контролъ, Гърция презъ цѣлото време на войнитъ плаща своитъ заеми въ чужбина напълно въ злато.

Ние си казахме, че трябва да бъдем внимателни, да уредим своето стопанство, защото ако ние не желасме и не можем да го уредим, ще ни го уреждат други. Тук е същината на въпроса.

И азъ се питамъ: отъ тази гледна точка кой текстъ на чл. 39 дава по-добра гаранция за добрия редъ въ нашитѣ държавни желѣзници, които сѫ частъ отъ нашето държавно стопанство?

Презъ месецъ юлий се вотира чл. 39 на закона за държавнитѣ желѣзници въ смисълъ, че печалбитѣ отъ желѣзницитѣ отиватъ изключително за постройка на нови линии. Това ли постановление е по-разумно, или измѣнението, което сега прави комисията на чл. 39 въ смисълъ, че печалбитѣ отъ желѣзницитѣ ще се разходватъ по програма, изработена отъ министра на желѣзницитѣ, одобрена отъ Министерския съветъ, за всѣкакви нужди на желѣзницитѣ, включително и постройка на нови линии, ако е нужно?

Н. Мушановъ (д): Нали бѣхте министъръ-председателъ, когато се гласува протоколътъ за стабилизационния заемъ? Кѣде бѣхте тогава да ни говорите това?

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. Мушановъ! Азъ, който съмъ постоянно въ Народното събрание, съжалявамъ, че въ него моментъ не съмъ билъ тукъ. Ако бѣхъ тукъ, бѣдете сигурни, че нѣмаше да забравя това. Но ще прибавя нѣщо друго: неужели не може да стане грѣшка?

Н. Мушановъ (д): Недоразумение!

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Тогава не бива ли да се поправи тази грѣшка? Затуй, г. г. народни представители, вмѣсто да се повдига такъв шумъ, вмѣсто да се дразнимъ и да дразнимъ — подчертавамъ, нѣщо крайно неразумно — нека да видимъ кое е по-добро. Съмнение нѣма, че предлаганото е по-разумното. Като възприемемъ по-разумното и като умело го прилагаме, ние подготвяме условията за по-добро бъдеще, отколкото ако споримъ тукъ, че нѣкой ни е виновенъ. Ние сме си виновати за едно или за друго. А онова, което ни се е наложило, отъ него нѣма да се отървемъ съ кръсци, като тѣзи, съ които се провиква — кой мислите? — г. Димитъръ Гичевъ, за независимостта на българската държава. Каква ирония! (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ) Азъ съмъ министъръ на полицията и зная г. Димитъръ Гичевъ отде си черпи силата.

А. Малиновъ (з. в): Кажете?

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Отъ тѣзи, които сѫ въ чужбина.

А. Малиновъ (з. в): Кажете! Защо криете?

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Какъ по-ясно да Ви кажа? Черпи силата си отъ тѣзи, които сѫ въ чужбина. Оттамъ, дето бѣше и ти. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

А. Малиновъ (з. в): Протестирамъ! Не сте прави. (Преканение между Атанасъ Малиновъ и нѣкои народни представители отъ болшинството) Ние говоримъ цѣла седмица факти, а Вие мълчите.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Негова милостъ е, който отиде да се продава. Имате суратъ да говорите!

А. Малиновъ (з. в): Да не говорите само за патриотизмъ. Защо мълчите? Искаме факти.

Т. Христовъ (д. сг): Ще ви дадемъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Днешното правителство е заварило едно положение съ всевъзможни задължения за България. Единъ, покойникъ вече, бѣше казалъ, че на България се сложиха вериги и на главата, и на врата, и на рѣцетъ, и на краката. И тя трѣбва, съ течение на времето, съ умение да подобри сама своето положение, да се освобождава отъ всички тѣзи несгоди, въ които е попаднала. Какво върши днешното правителство?

И. п. Янчевъ (з. в): Нищо-

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Отначало и докрай то се мѣчи и навсѣкжде е успѣвало, успѣва и ще успѣва да намали задълженията, да подобри положението.

(Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ) Нищо ние не сме заложили, нищо не сме прибавили къмъ веригитѣ на България, а само сме я освобождавали и ще я освободимъ постепенно отъ всички вериги. (Продължителни бурни ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателътъ: Кокто приематъ § 3, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. сг): (Чете)

§ 4. Алинея втора на чл. 45 се измѣнява:
„Останалитѣ разполагаеми суми отъ единъ месецъ за други оставатъ вложени въ Българската народна банка, по специалната текуща смѣтка на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата.“

Председателътъ: Има думата народниятъ представи-
тель г. Никола Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Г. г. народни представители! Съ предлаганото измѣнение се изхвърлятъ отъ чл. 45 думитѣ „на смѣтка на държавното съкровище“. Това е съобразно съ разпоредбитѣ на чл. 39. Значи, по измѣнението, приходитѣ отъ желѣзницитѣ нѣма да отиватъ въ общото държавно съкровище, а въ специалната текуща смѣтка на Главната дирекция на желѣзницитѣ. По закона, тия приходи отиватъ сега въ държавното съкровище, защото оная мечта, която имаше г. Стайновъ, да се отдѣлятъ съвършено желѣзницитѣ като автономно учреждение, не се осъществи съ закона. И съ новитѣ положения не се реализира неговиятъ блѣтъ — да станатъ желѣзницитѣ съвършено автономно учреждение. Тогава питамъ се: що диктува да се изхвърли фразата „на смѣтка на държавното съкровище“? Съ приходитѣ отъ желѣзницитѣ да разпорежда само Дирекцията на желѣзницитѣ.

Сега две думи и по това, което каза г. министъръ-председателътъ.

Г. г. народни представители! Азъ зная, че въ миналото е имало държави, които сѫ били подъ финансовъ контролъ, подъ каквото България не е била. Ние съ г. Ляпчева сме се възхищавали, че България не е стигнала до положението на такива държави. Че днесъ положението е по-тежко, отколкото нѣкога, когато България се управляваше по-свободно — и то е вѣрно. Но нѣма защо съ тия сравнения, често пѣти неудачни, ние да си затваряме очитѣ и да не виждаме, какво е истинското положение и какви сѫ длъжноститѣ, които ни диктуватъ условията на нашия животъ. Ако тѣзи ржкоплѣскания отъ страна на болшинството сѫ въ състояние да накаратъ работитѣ да стоятъ добре въ стопанско и финансово отношение и ако тѣ можеха да покриятъ нахвърляването суверенитета на България, азъ прѣвъ ще се радвамъ, г. Ляпчевъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Ржкоплѣсканията сѫ резултатъ на нѣщо постигнато.

Н. Мушановъ (д): Тѣ сѫ, за да можете отъ малко-малко да успокоите много разбунтуваната Ваша съвѣсть.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Бѣдете спокойни, азъ не съмъ сантименталистъ и не свършвамъ комично. Азъ съмъ спокоенъ човѣкъ. Моята съвѣсть не се бунтува.

Н. Мушановъ (д): Вие сте най-неспокоенъ.

Вие споменахте за реферата, който държа новиятъ ректоръ на Университета. Азъ съжелявамъ, че г. министъръ-председателътъ го е разбралъ много криво.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: (Смѣе се)

Д. Бъровъ (д. сг): (Казва нѣщо)

Н. Мушановъ (д): Позволете да Ви кажа, г. Бъровъ, че го е разбралъ криво. Г. Стайновъ бѣше тамъ. Г. референчикътъ повдигна новъ въпросъ: за онзи суверенитетъ, надъ държавитѣ, който се иска да се създаде днесъ чрезъ Обществото на народитѣ — Обществото на народитѣ да има суверенитетъ надъ всички отдѣлни държави и да може да разпорежда съ законодателството и съ законодателнитѣ мѣрки въ всички държави. Това е единъ блѣтъ, една мечта, която азъ не зная дали ще се осъществи въ наше време, г. Ляпчевъ; но азъ бихъ желалъ младото поколение да доживѣе това време. Но г. референчикътъ каза, че това е възможно само съ федерирането на държавитѣ, когато надъ федериранитѣ държави ще има една свърхдържава, която ще има правото да нарежда. Но при днешното положение, когато съществуватъ отдѣлни

държави, държавният суверенитет е надъ всички. Днесъ Обществото на народитѣ не е институтътъ свръх-държава надъ другитѣ държави, за да нарежда законитѣ на всички.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. Мушановъ, позволете да Ви запитамъ.

Н. Мушановъ (д): Ако е сериозно, запитайте.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Преди г. референчикътъ да дойде до това пожелание — федерирането на държавитѣ — не описа ли той фактическото положение на държавитѣ и на намѣсата въ тѣхния суверенитетъ?

Н. Мушановъ (д): Описа го.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Е, като го описа, азъ съмъ го разбралъ добре.

Н. Мушановъ (д): Г. г. народни представители! Минавамъ тоя въпросъ. Че нашето положение е тежко — е. Г. министъръ-председателю! Вие самичъкъ, който чувствувате тежестта, ми казвате днесъ, че сте били отсъствували отъ заседаниято лѣтосъ, когато е приеменъ чл. 39, че ако сте били, не бихте допустнали да мине чл. 39 съ сегашния текстъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Да.

Н. Мушановъ (д): Въ разстояние на 7—8 месеци този чл. 39 е постоянно беля на правителството въ отношенията му съ Обществото на народитѣ. Това лъжа ли е? Че ние не знаемъ ли неприятноститѣ, които имате вие, като управници на държавата, по тия въпроси? Знаемъ ги. Тогава защо се сърдите на насъ?

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Какво се сърдя?

Н. Мушановъ (д): Ами ние толкова години бѣхме на едно, г. Ляпчевъ. Ако бѣхте на мое мѣсто, нѣмаше ли да повдигнете тия въпроси, които азъ повдигамъ днесъ? Какво ви казвамъ азъ? Вие прокарахте стабилизационния заемъ. Въ него нѣмаше това условие, че чужденци, даже Обществото на народитѣ, ще ни нареждатъ желѣзницитѣ. Когато казвахте: г. Ляпчевъ, Вие сте поели задължения чрезъ нашитѣ представители, Вие отказвахте, а сега тѣ излизатъ и нѣма какво друго да направите, освенъ да ги изпълните. Вие тогава заблудихте Народното събрание и прокарахте поетитѣ отъ Васъ задължения, а сега не ги изпълнявате и по този начинъ самъ си създавате конфликти. Сега Вие бързате да поправите, споредъ Вашитѣ признания, Вашата грѣшка предъ Обществото на народитѣ, Вие бързате да кажете, че законътъ е нагласенъ въ съгласие съ г. Шаронъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Не бъркайте г. Шаронъ.

Н. Мушановъ (д): Защо не ни казахте тогава? Това ми е мѣчно, и на всѣки народенъ представителъ трѣбва да бѣде мѣчно. Нѣма защо да се хокаме и страстно да се обвиняваме. Това е една грѣшка. Не може така да се законодателствува. Това значи цѣлиятъ Парламентъ да бѣде подъ волята на единъ министъръ, на едно правителство, което както иска, тъй може да го влачи.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Не е тъй.

Н. Мушановъ (д): Дано не предсказвамъ, но същото нещастие ще има нашата страна и по репарационната проблема. Помнете ми думата, г. Ляпчевъ. Толкозъ засега.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Ще чакаме и ще видимъ.

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Взехъ думата, за да кажа на уважаемия г. Никола Мушановъ, че щомъ Парламентътъ и днесъ е такъвъ, какъвто е билъ въ миналото, нещастията ще следватъ едно подиръ друго, и че по репарациитѣ може би нещастията ще бѣде още по-голъмо.

Парламентътъ си изпълнява своя дългъ и този, който желае да живѣе съ нуждитѣ и съ положението на своята страна, той не може да направи друго, освенъ това, което

е възможно да се направи въ даденъ моментъ. Азъ бихъ помолилъ всички наши другари, които сѣ въ този Парламентъ, които следятъ това, което става въ парламентитѣ и на другитѣ победени държави, да признаятъ, че колкото и да ни е горчиво и тежко често пѣти да поемаме известни задължения, които сѣ безспорно послѣствия на катастрофалнитѣ войни, за които сме ние най-малко виновни, по-леко ли е положението на победената велика държава Германия, положението на която не е като малка България, заобиколена отъ неприятели, които само съ единъ замахъ могатъ да я унищожатъ? Чужди комисари само съ единъ замахъ на перото поставиха въ унижение великата германска нация.

Недейте смѣта, че ние тукъ сме кукли, и какъвто ни кажатъ отъ министерската маса, това правимъ. Но ние не можемъ да не вземемъ въ съображение какво е положението на държавата и отъ кого е тя докарана въ това положение. Държавата ни неминуемо трѣбваше следъ войнитѣ да влѣзе въ известни договорни отношения съ другитѣ държави. И щастие е основането на Обществото на народитѣ и още по-голъмо щастие е, че се намѣри правителство — пъкъ и другояче не можеше да бѣде — което постави нашата малка българска държава подъ опеката на оная международна институция, къмъ която всички трѣбва да благоговѣемъ — Обществото на народитѣ. Ние имаме вече два случая, когато това Общество на народитѣ доказва, че може да покровителствува малкитѣ държавици. Спомнете си преди нѣколко години нашествието на войскитѣ на Пангалоса въ българска територия. Нѣмаме основание да бѣдемъ недоволни отъ тая международна институция, която единъ день може да достигне до онази висота, за която говори уважаемиятъ ректоръ г. Баламезовъ. Ние нѣмаме основание да откажемъ онѣзи препорѣжки на Обществото на народитѣ, които ни се дадоха на насъ, малката България, които бѣха въ нашъ интересъ и които ние всички, въ грамадното си болшинство, ги приехме. Азъ не мога да си представя какво щѣше да бѣде положението на България, ако не бѣхме възприели тѣзи препорѣжки и не бѣхме сключили тѣзи два заема, които сключихме. Азъ не мога да си представя какво щѣше да бѣде положението ни днесъ при тази криза, азъ не зная какво щѣше да бѣде положението на българския народъ, ако правителството не бѣше направило тѣзи заеми.

Г. г. народни представители! Ние не можемъ да се освободимъ отъ нашата партизанска страсть.

Н. Мушановъ (д): Защо не гласувахте закона лѣтосъ така, както сте се задължили?

Р. Василевъ (д. сг): Ние днесъ не можемъ да не се влияемъ отъ нашитѣ партизански страсти, но ще дойде време, г. г. народни представители, когато всички ще оценятъ тая добра политика на правителството, въпрѣки неговитѣ грѣшки, които може да прави и които азъ не мога да откажа. Затова, че то не е поискало да прикачи нашата държавна политика къмъ колесницата на една или друга велика държава, а е поискало да постави малката България, следъ тѣзи изпитания, които тя преживѣ, подъ опеката на Обществото на народитѣ, ние не можемъ, освенъ да бѣдемъ доволни. Ние трѣбва да бѣдемъ доволни, че не се намѣриха въ България авантюристи, които да поискатъ по другъ начинъ да водятъ сѣдбинитѣ на България. Азъ допускамъ, че правителството може да има уговорени съ представители на Обществото на народитѣ, на финансовия комитетъ, известни препорѣжки по отношение организацията на нашитѣ служби, препорѣжки, които не сѣ въ противоречие съ интереситѣ и доброто управление на службитѣ. Може при приемането на закона лѣтосъ правителството да е направило една грѣшка — както въ всички закони може да се допустнатъ грѣшки — но питамъ: ако ние признаваме, че измѣненето на чл. 39 е въ интереса на организацията на службитѣ, че то може да послужи за усъвършенствуване и подобрене на нашитѣ желѣзници, защо непременно трѣбва да се повдигатъ всички тѣзи въпроси, които повдигна уважаемиятъ г. Мушановъ?

Г. г. народни представители! Има мѣсто за критика на правителството, има твърде много, което всѣки отъ противния лагеръ може да постави на критика, но когато можемъ да зачекнемъ високи институции, подъ чието покровителство сѣ малкитѣ държави, когато можемъ да зачекнемъ поети договорни задължения, които въ всѣки случай трѣбва да тачимъ, като една почтена държава, азъ апелирамъ да не правимъ партизанство.

Н. Мушановъ (д): Значи, като критикуваме правителството, критикуваме Обществото на народитѣ!

Р. Василевъ (д. сг): Съвсемъ не е тъй.

Председателът: Има думата народният представител г. Иванъ п. Янчевъ.

И. п. Янчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Ние си обясняваме много добре защо така драговоно отъ правителството се приематъ препоръжките, за които ни говори г. Ради Василевъ. Ние не се самоизлъгваме въ това. Когато се разглежда единъ въпросъ, трѣбва да се влѣзе въ сѣщността, въ разбиранята, принципитъ и идеитъ на онѣзи хора, които ще го разрешаватъ. За насъ Демократическиятъ сговоръ не е нищо друго освенъ една консервативна организация, която, като такава, стои на становището, че държавата е лошъ стопанинъ. Това е становището на народняцитъ. Вие чухте преди малко какво говорѣше г. Петко Стайновъ. Народняцитъ сѣ квинтесенцията на Демократическия сговоръ. (Смѣхъ всрѣдъ сговориститъ) Макаръ да сте приели радикалъ-демократическата програма, това не значи, че сте измѣнили идеологията си.

Т. Христовъ (д. сг): Тукъ е Народно събрание. Какви глупости говоришъ?

И. п. Янчевъ (з. в): Въ съгласие съ своитъ разбираня, какво държавата е лошъ стопанинъ, вие отивате да приемате препоръжки, които, споредъ нашитъ разбираня, не сѣ приемливи и не бива да се приематъ. Това е сѣщността на спора.

Р. Василевъ (д. сг): Помните ли, г. Янчевъ, какъ се отмѣни чл. 4 въ ваше време?

И. п. Янчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Говори се, че автономията на българскитъ държавни желѣзници била въ интереса на самитъ желѣзници. Азъ смѣтамъ, че съ предлаганото измѣнение въ закона за желѣзницитъ се подготвя счетоводството на българскитъ държавни желѣзници за единъ новъ бѣдещъ заемъ. Защо не си кажете истината? Тамъ е всичкото.

Н. Кемилевъ (д. сг): Не обаждаме!

И. п. Янчевъ (з. в): И азъ съмъ увѣренъ, че това е вашата целъ. Вие просто оформявате счетоводството на българскитъ държавни желѣзници въ отдѣлно, самостоятелно счетоводство, за да можете утре да заложите и приходитъ на българскитъ държавни желѣзници за единъ новъ заемъ. А политиката на заемитъ ние я осѣждаме и ще я осѣждаме.

Почитаемо Народно събрание! Тукъ се говори за суверенитета на държавата. Г. министъръ-председателътъ едвали не зае позата на единственъ защитникъ на суверенитета на българската държава. Обаче ние сме чували много декларации отъ министерскитъ кресла, на които въ последствие не се е устоявало. Ние знаемъ декларацията на г. министра на желѣзницитъ, че въ никакъвъ случай той нѣма да позволи вмѣшательство на чужденцитъ въ нашитъ работи — обаче въ последствие излѣзе друго. Ние знаемъ декларацията и на г. Молловъ, който казваше, че никакви ангажменти не поема — а после тая декларация падна. Ние знаемъ сѣщо така и декларацията на г. министъръ-председателя, по време на утвърждаването на изборитъ тукъ, въ Камарата, че той въ никой случай нѣма да позволи амнистирането на престѣпленията по избирателния законъ. А въ последствие какво стана? Когато се прокарваше амнистията за всички нарушения и престѣпления, той избѣга. Ето това сѣ вашитъ декларации и ето това е вашето становище и позициитъ ви като защитници на държавния суверенитетъ!

Но, почитаемо Народно събрание, какви сѣ разбиранята, по-специално на г. министъръ-председателя? Той е спокоенъ човѣкъ — изведнѣжъ не казва всичко на българския Парламентъ, но постепенно-постепенно, на частъ по лѣжичка му съобщава, какъ той се е ангажиралъ и какви ангажменти е поелъ по отношение на българската държава. И ние се страхуваме, че ще дойде, може би, второ и трето измѣнение на този законъ, както стана съ закона за Народната банка, за мината „Перникъ“ и пр. Сега слушаме, че ще се внесе законопроектъ за нѣкакво измѣнение на закона за пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ. Като-че-ли и тамъ се цели нѣщо, като-че-ли и по този въпросъ има поети ангажменти.

По-нататкъ г. министъръ-председателътъ каза нѣщо за нѣкои отъ нашитъ другари. Той каза, че като министъръ на полицията, знаелъ, че еди-кое си лице това вършило, еди-кое си лице онова вършило, но какво точно — не каза. Въ отсъствието на единъ нашъ другаръ даже той каза, че този депутатъ получавалъ нѣщо отъвнъ, но какво, що, съ кого, отъ кого — нито дума, нищо не каза.

(Смѣхъ всрѣдъ сговориститъ) Не е за смѣхъ, г. г. народни представители! Ние самитъ сме противъ тѣзи нѣща. Вие мѣчно можете да оцените ония усилия, които ние правимъ, за да не допускаме подобни работи, за които сега вие подхвърляте. И когато е така, г. г. народни представители, ние не можемъ да позволимъ на единъ министъръ-председател отъ министерската маса да подхвърля разни обвинения, безъ да ги конкретизира. Най-после, той не трѣбва да чака, когато се раздражни тукъ, въ Парламента, и когато се скара съ нѣкой депутатъ, тогава да подхвърли обвиненията си. Той има всичката възможностъ да предаде своитъ материали, като министъръ на полицията, на съответния министъръ на правосѣдието, и онзи, срещу когото има обвинение, да бѣде тегленъ подъ отговорностъ по законитъ въ страната.

Не трѣбва само да се тормози по този начинъ една организация и само да се партизанствува въ българския Парламентъ. Това не е нито държавническо, нито пъкъ отговаря на интереситъ на отечеството. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитъ)

Председателътъ: Има думата народният представител г. Димитъръ Гичевъ.

Н. Кемилевъ (д. сг): Хайде сега — друго двацетъ!

Д. Гичевъ (з. в): Г. г. народни представители! . .

П. Стайновъ (д. сг): Извади си ржката отъ джоба, когато говоришъ.

Д. Гичевъ (з. в): . . . Не само по моя преценка, но и по преценката както на опозицията въ това Народно събрание, сѣщо така и на частъ отъ народнитъ представители отъ правителственото болшинство, за характера, за цѣлитъ, които преследватъ промѣнитъ въ настоящия законопроектъ, г. министъръ-председателътъ, въ разрѣзъ на това, което се твърди, което се признава съ болка, дори като една необходимостъ, която България не може да отминее, като една чаша, която България не може да откаже да изпие, си е позволилъ тукъ да влѣзе въ ролята на продавач на индулгенции, да признава правото на този или оня народенъ представителъ да изказва съображенията си, да критикува или да милѣе за независимостта и суверенитета на нашата държава.

Г. г. народни представители! Жалкото е, че не само въ вестницитъ, не само по мегданитъ, ами и тукъ, отъ отговорнитъ мѣста, се намиратъ хора, които още си позволяватъ да узурпиратъ патриотизма и родолюбие само за себе си и да представляватъ всички ония, които ги критикуватъ, и твърде основателно, като предатели, като родоотстъпници и агенти на чужди държави.

Г. г. народни представители! Ако е въпросъ за агенти, най-малко ще ги намѣриге въ тая страна (Сочи земледѣлцитъ). Възражения отъ сговориститъ! Ние сме били агенти въ миналото и сега само на българския народъ. Агентитъ на чуждитъ държави, които сѣ водили чужда политика, които сѣ водили политика на филство и фобство къмъ тая или къмъ оная държава, докато докараха България въ това положение, което днесъ се оплаква и отъ г. Ради Василевъ, се намиратъ въ други срѣди. Знаете отъ кои срѣди сѣ излѣзли агентитъ на чуждитъ интереси, знаете кои сѣ тикали цѣлия български народъ на заклонеие, да лѣе кръвта си и да жертвува всичкитъ си жизнени сили въ услуга на една чужда политика. Това се разкрива днесъ, разкри се вчера, ще се разкрива и въ бѣдеще отъ тайнитъ архиви, които постоянно се печататъ отъ канцелариитъ на бившитъ велики сили. И днесъ, когато министъръ-председателътъ е подхвърлил това обвинение, . . .

Нѣкой отъ сговориститъ: Това по закона ли е?

Д. Гичевъ (з. в): . . . когато той оспорва намъ правото да милѣемъ за независимостта на България, върно е, че тая независимостъ е нахърнена по силата на това, че ние сме победени и че ни се наложи една смъртна присѣда, единъ договоръ за миръ, продиктуванъ и недоброволно приетъ отъ насъ, приетъ съ протеститъ единомушници тогава на цѣлата Камара, обаче фактъ е другъ и за него именно ние атакуваме и сме безпощадни спрямо днешното правителство. А той е, че то доброволно нахърнява и она остатъкъ отъ нашата стопанска и национална независимостъ, който договорътъ за миръ ни бѣше оставилъ и на който нашитъ победители не бѣха посегнали. Никой не можеше да посегне на нашитъ национални и държавни стопанства. Вие, обаче, доброволно, съ ангажментитъ, които поехте, сключвайки договора за заемъ — единъ заемъ, който нищо не допринесе за закрепването на нашето

национално стопанство, а допринесе само за да се продължат вашите дни на властване — доброволно отворихте по-широко вратите на чужденците, за да дойдат тук и да командуват нашето държавно управление. И вие сте официалните, съзнателните агенти на чуждите интереси, служителите на чуждия капитал! (Ръкоплъскания отъ земледелците. Възбуждения отъ сговористите)

Председателът (Силно звъни)

Нъкои отъ сговористите: Иmunитетът те пази тебе!

Д. Гичевъ (з. в): Азъ не желая да се ползувамъ отъ моята депутатска неприкосновеност. Депозирайте вашите обвинения и азъ ще изляза да отговарямъ, но вие ще отговаряте предъ обществената съдъ за бъдещето на държавата.

Н. Топаловъ (д. сг): Десетъ пъти ти искаха анкета за разходите, които правишъ, но ти избѣгвашъ отъ анкета.

Д. Гичевъ (з. в): Коя анкета?

Н. Топаловъ (д. сг): Тая, която Томовъ ти я отправи десетъ пъти.

Д. Гичевъ (з. в): Съгласенъ съмъ. Дайте и вие анкета за всички ваши дѣла. Ние искаме анкета, но вие сте, които бѣгате отъ анкета. (Възбуждения отъ сговористите. Глъчка)

Председателът: (Звъни) Моля, г-да, тишина.

Има думата г. министърътъ на желѣзниците.

Министъръ Р. Маджаровъ: Г. г. народни представители! Азъ ще трѣбва да припомня съдържанието на члена, който се прокарва, за да забравимъ партизанските работи, които нѣматъ нищо общо съ единъ законъ, какъвто е този за устройството на желѣзниците, и да сведемъ критиката, която може да бѣде упражнена по този членъ, само върху това, какъ той се разбира.

Касае се въпросътъ — както ви споменахъ по чл. 45 и чл. 47 — да се въведе текуща смѣтка на българските държавни желѣзници въ Българската народна банка, т. е. да се постигне освобождаването на сумите и приходите на българските държавни желѣзници отъ общите задължения, които може да има държавата. А ония, които сѣ управлявали и мислятъ да управляватъ, познаватъ добре работата и много добре знаятъ какво значи това поради евентуалното разстройство на фиска да се посѣга на сръдствата на такова едно грамадно стопанско предприятие, което има да изпълнява задачи и да реализира програма. Това е, което се постига съ чл. 45 и чл. 47 — съ въвеждането на текуща смѣтка.

Г. г. народни представители! Тъкмо по мотивите, по които се правѣха възбуждения по чл. 39 тукъ, би трѣбвало цѣлото Народно събрание да гласува чл. 45 и 47. Дирекцията на желѣзниците и респективно нейниятъ министъръ се бори за въвеждане на текуща смѣтка, но не успѣ да въведе нуждното изменение въ закона. И когато дойде комисията по Министерството на желѣзниците, която възприе това, трѣбваше, следъ една дълга борба между комисията и изпълнителната власт, да се съгласи съ постановления, взети отъ финансовия комитетъ, да бѣде господаръ съкровището, а не текущата смѣтка на банката, както изискватъ добре разбраните интереси на желѣзниците.

Че има печалба за желѣзниците, се вижда отъ това, че още въ първото заседание на Върховния желѣзнопътенъ съветъ, който се бѣше събралъ преди два месеца, въ който има представители на всичките икономически съсловия въ България, по предложение на последните единодушно се реши да се иска изменението на закона и въвеждане на текуща смѣтка, като една необходимостъ за доброто преуспѣване на желѣзниците. При една реформа или при едно постижение по отношение на желѣзниците, което се изтъква въ законопроекта и което е резултатъ на борба, както по шаблонъ ви се казва, за запазване автономията и суверенитета на желѣзниците, постижение, което е отъ полза, съзната отъ администрацията на желѣзниците, постижение, което свободни тѣла, невлияючи се отъ нашите политически работи, признаватъ, азъ мисля, г. г. народни представители, че въ съдържанието на този членъ трѣбва да се вложи това, което е отъ полза за българските държавни желѣзници, безъ която полза не можеше да се прокаратъ чл. 45 и 47. Това е така.

И именно затова азъ моля, г. г. народни представители, тъкмо по този въпросъ да не се прави опозиция, защото въ случая се касае за една придобивка.

Но подозира се, че когато парите не бждатъ въ държавното съкровище, а на текуща смѣтка, съ това се подготвяло единъ заемъ. Да. Вие знаете, че въ България има вестници, които наричаха луда политиката за построяване на нови линии, но ако ми бѣде съдено да защищавамъ бюджета и да изложа новата програма за постройка на нови линии, азъ ще ви изтъкна тогава колко милиарди се харчатъ отъ нашите съседи за постройка на нови желѣзници, макаръ че иматъ 3 и 4 пъти по-гъста желѣзнопътна мрежа отъ нашата. Когато има налице съзнанието на българското население, че навсякъде, където не сѣ прокарани желѣзници, трѣбва да се прокаратъ такива — а нашата програма е да прокараме въ 83 околии желѣзници — за задоволяването, г-да, на тия нужди ще трѣбватъ капитали, които ние днесъ нѣмаме. Отде ще се взематъ тѣ? Татъкмо по сегашния законопроектъ се създава по-голяма кредитоспособностъ на българските държавни желѣзници, за да могатъ да задоволятъ евентуално, казвамъ, своите нужди. И ако дойде въпросътъ да се сключватъ сдѣлки въ чужбина, за да можемъ да довършимъ линиите, за да може да бѣде гарантирано тѣхното довършване, това за кого е? Това е за българските държавни желѣзници.

Прочее, г. г. народни представители, азъ ви моля да гласувате члена, бихъ казалъ, единодушно, защото тъкмо поради вътрешни нужди и поради вътрешно голѣмо упорство той дойде да легне като едно постановление въ днешния законопроектъ и азъ да искамъ неговото гласуване. (Ръкоплъскания отъ сговористите)

Председателът: Които приематъ § 4, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. сг): (Чете)

„§ 5. Къмъ чл. 45 се прибавя алинея трета:
Това постановление на закона се прилага, докогато е въ сила подобна разпоредба за ежемесечни бюджети по общия бюджетъ на държавата“.

Това се иска поради възможността месечните бюджети, които се налагатъ сега по закона за бюджета, да се изменятъ, та да се съгласуватъ.

Председателът: Които приематъ § 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. сг): (Чете)

„§ 6. Алинея втора на чл. 46 се замѣнява:
По отношение изпълнението бюджета на българските държавни желѣзници и пристанища, контролътъ се упражнява отъ Върховната смѣтна палата по правилникъ, изработенъ отъ министра на желѣзниците, почитъ и телеграфитъ и министра на финансите“.

Обаче направи се предложение и, съ съгласието на г. министра на желѣзниците, последните думи: „по правилникъ, изработенъ отъ министра на желѣзниците, почитъ и телеграфитъ и министра на финансите“ се заличаватъ. Значи, остава, че контролътъ се упражнява отъ Върховната смѣтна палата.

В. Кознички (нац. л): Съгласно закона за Смѣтната палата.

Министъръ Р. Маджаровъ: Да.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. сг): Имайте предъ видъ, че това заличаване е направено съ цель да се съгласува редакцията на параграфа съ редакцията на закона, който приехме, за Трудовата дирекция при Министерството на благоустройството, дето е казано точно тъй.

Председателът: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Две думи ще кажа, защото, г. г. народни представители, навремето, когато дебатирахме закона, по-широко се обяснихме. Тази поправка е отъ много голѣмо значение. Ако има нѣщо, което е заставило съвременната държава да направи автономни такива държавни предприятия, то е, защото, чрезъ годишното упражнение на държавния бюджетъ и чрезъ специализацията на бюджета държавните предприятия не се поддаватъ на едно техническо и търговско експлоатиране. Тѣзи два елемента сѣ съществени. Заради туй където се законодателствува днесъ да отдѣлятъ държавните стопански предприятия, то се прави съ цель, за да имъ дадатъ тия преимущества: да нѣма специализация по параграфи, и бюджетътъ да не бѣде упражняванъ годишно.

К. Николовъ (д. сг): Ние заличаваме сега това.

Н. Мушановъ (д): Чакайте, бе! Затуй ви казвамъ две думи, тъкмо за да мотивирамъ махването му. — Значи, сега остава само контролътъ на Сметната палата.

К. Николовъ (д. ср): По закона за Сметната палата.

Н. Мушановъ (д): По закона за бюджета, отчетността и предприятията и то съгласно съ временния бюджетъ, т. е. съ отделния бюджетъ, който създаваме, защото той се нарежда не тъй, както се нарежда държавниятъ бюджетъ — по параграфи. Това е добре. Азъ приемамъ тая поправка.

Г. г. народни представители! Още две думи ще кажа, за да не вземамъ думата пакъ по последния параграфъ. Не трѣбва да се прави постоянно експлоатация съ Обществото на народитѣ, когато ние имаме да разискваме наши въпроси между опозицията и правителството, или между народнитѣ представители и правителството. Въ тая срѣда азъ не съмъ чулъ още да се издигне гласъ отъ народенъ представителъ срещу Обществото на народитѣ. И това е честъ на българския Парламентъ. България за днесъ нѣма друга опора и надежда, освенъ Обществото на народитѣ. Но нека да не забравяме, че нашитѣ вътрешни отношения за контролъ на правителството не трѣбва да подвеждаме постоянно подъ туй, че има Общество на народитѣ, което трѣбва да нарежда и вътрешнитѣ ни работи, защото ще оскърбимъ онѣзи, които сѣ въ Обществото на народитѣ, които искатъ демокрация, редъ и миръ.

Ние ви казваме съ две думи: ние не разбрахме, когато гласувахме закона за стабилизационния заемъ — нито нѣкой отъ министерската маса ни каза — че има условие да се нареждатъ нашитѣ държавни желѣзници наедно съ представителъ на Обществото на народитѣ.

П. Стайновъ (д. ср): Нѣма.

Н. Мушановъ (д): Когато вие сте знаели, че това условие го има, защото министъръ-председателътъ ви каза, че го има, защо миналата година не си наредихте закона съобразно съ него, а влизате въ борба и ставаме ние виновни, защото ви критикуватъ, че не сте знаели какво правите?

Г. г. народни представители! Увѣрявамъ ви, че тоя почтенъ човѣкъ, какъвто е представителътъ на Обществото на народитѣ тукъ, като ни гледа, че се чути на нашитѣ парламентарни порядки. И въ това учудване, въ това понижение на Парламента и държавнитѣ работи е моята болка и болката на всички ония, които мислятъ.

Р. Василевъ (д. ср): Министъръ Брианъ въ последната си речъ заяви на всички, че той отива въ Хага и, ако влакътъ е заминалъ, съ другъ може да отиде, но той ще отиде въ Хага за примирие, а не за война. Това заяви министъръ-председателътъ на една победителка Франция — Брианъ.

Н. Мушановъ (д): Ще върви, разбира се; какво ще прави? Но той знае защо заминава, а ние не знаемъ защо пращаме делегати.

Председателътъ: Които приематъ § 6 съ поправката, която предлага г. министърътъ на желѣзницитѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. ср): (Чете)

„§ 7. Къмъ чл. 47 се прибавя алинея втора:

Въ Българската народна банка се открива специална текуща сметка за приходитѣ и разходитѣ на българскитѣ държавни желѣзници и пристанища; по тая текуща сметка, до приключването на бюджетното упражнение, могатъ да бждатъ теглени суми само за нуждитѣ на българскитѣ държавни желѣзници и пристанища, съобразно съ одобренитѣ месечни бюджети.“

Н. Мушановъ (д): Това е короната на закона!

Отъ сговориститѣ: Не гласувайте.

Н. Мушановъ (д): Нѣма да го гласуваме.

Председателътъ: Които приематъ § 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка втора отъ днешния редъ: трето четене законопроекта за гражданското съдопроизводство — продължение разискванията.

Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Г. г. народни представители! Имамъ да направя предложение по чл. 591, който се

отнася до съдебнитѣ мита. Както знаете, на второ четене ние намалихме тия съдебни мита до 2% за дѣлата предъ мировитѣ съдилища и до 3% за дѣлата предъ окръжнитѣ съдилища, обаче пропуснахме да направимъ същото намаление и за апелативнитѣ жалби по дѣлата на мировитѣ съдилища и по дѣлата на окръжнитѣ съдилища. Затова предлагамъ, алинея втора на чл. 591 да се измѣни така: (Чете) „Съдебното мито за въззивнитѣ жалби, подавани срещу решенията на мировитѣ съдии, е 2%, а за ония противъ решенията на окръжнитѣ съдилища — 3%“.

Д. Гичевъ (з. в): И да влѣзе въ сила още сега.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Следъ алинея втора да се постави следната нова алинея: (Чете) „По дѣла на общини и села за гори, мери и пасища посоченитѣ въ алинея първа и втора съдебни мита сѣ 1%“. За такива дѣла се прави туй намаление предъ видъ на това, че обикновено искътъ е много голѣмъ и това става причина една бедна община или село, макаръ да счита, че има право да претендира за известна гора, за известно пасище или за известна мера, да не може да заведе дѣло. За да се облекчатъ общинитѣ или селата, прави се това намаление.

Д. Дерлипански (з. в): Съвсемъ да се освободятъ отъ такси, г. министре.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Е, съвсемъ не може. Никъде въ свѣта не се раздава правосъдие безъ заплащане. (Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя В. Димчевъ)

Следъ това, преди последната алинея, да се постави следната нова алинея: (Чете) „Същитѣ размѣри на съдебнитѣ мита важатъ и за исковетѣ по заповѣдното съдопроизводство“. Вѣрно е, че азъ изготвяхъ новъ законопроектъ за заповѣдното съдопроизводство, който ще искамъ да мине въ Народното събрание преди да влѣзе въ сила настоящиятъ законопроектъ за гражданското съдопроизводство и да бжде като отделна глава въ тоя законъ. Но въ всѣки случай нека се каже, че съдебнитѣ мита важатъ и за исковетѣ по заповѣдното съдопроизводство.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които сѣ съгласни съ предложенията, които прави г. министърътъ по чл. 591, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 592 предлагамъ цифрата „2.000“ да стане „10.000“.

Г. г. народни представители! Този членъ се отнася до съдебнитѣ мита по искове, които не подлежатъ на оценение. Обаче често пѣти исковетѣ, които не подлежатъ на оценение, сѣ толкова голѣми, че максималното мито отъ 2.000 л. е съвсемъ малко. Заради туй налага се максималниятъ размѣръ на митото да се увеличи до 10.000 л.

К. Кънчевъ (д. ср): Съдътъ ще опредѣли митото.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Да, съдътъ, въ зависимостъ отъ дѣлото, ще опредѣля съответното мито въ всѣки отделенъ случай.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които сѣ съгласни съ предложението на г. министра по чл. 592, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 598. Думата „гербови“ да се замѣни съ „съдебни“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които сѣ съгласни съ предложението на г. министра по чл. 598, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 623. Касае се, г. г. народни представители, за признаване право на бедностъ. Отъ разпоредбитѣ на глава седма, където се намира и този членъ, е ясно, че правото на бедностъ се отнася само за физически лица. Но понеже навредъ въ тази глава се говори изобщо за лица, безъ да се казва „физически“, нѣкои съдилища сѣ изтълкували, че и юридическитѣ лица могатъ да искатъ да имъ се признае право на бедностъ. И действително, има случаи, въ които нѣкои съдилища сѣ признали право на бедностъ и на юридически лица. За да не става това въ бъдеще, предлагамъ следъ думитѣ „съ изключение“ да се прибавятъ думитѣ „на юридическитѣ лица и“. Значи, изключението, което се

предвижда по този членъ, ще се отнася, освенъ до чуждитѣ подданици, и за юридическитѣ лица.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които сж съгласни съ измѣнението, предложено отъ г. министра на правосъдието по чл. 623, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 624 Въ алинея първа на този членъ се казва: (Чете) „Лицето, което желае да му се признае правото на бедностъ, подава за това молба въ онзи сѣдъ, на който е годсѣдно дѣлото, по което иска да му се признае това право, като представя заедно съ нея“ и т. н. Не е казано въ кой сѣдъ трѣбва да се подаде молбата, когато се иска признаване правото на бедностъ по дѣло предъ духовнитѣ сѣдилища — предъ мировия сѣдия или предъ окръжния сѣдъ. За да се внесе ясностъ въ тая наредба, а именно, първо, да се изгъкне, че може да се признава право на бедностъ и по дѣла предъ духовнитѣ сѣдилища, тъй като често пѣти тамъ митага и сѣдебнитѣ разноси сж много голѣми, и една бедна жена, поради невъзможностъ да плати тѣзи мита, не може да заведе своето дѣло; и, второ, да се посочи въ кой сѣдъ трѣбва да се подава молбата, предлагамъ да се измѣни алинея първа на чл. 624 така: (Чете) „Лицето, което желае да му се признае правото на бедностъ по гражданското дѣло, трѣбва да подаде за това молба въ онзи сѣдъ, на който е годсѣдно това дѣло. Молбитѣ за признаване право на бедностъ по дѣла предъ духовнитѣ сѣдилища се подаватъ въ окръжния сѣдъ“.

Въ свръзка съ туй ще трѣбва следъ първата алинея да се прибави следната втора алинея: (Чете) „При молбата се представятъ нуждитѣ преписи отъ нея за противната страна, а сжщо и“ — и следва останалиятъ текстъ на члена.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които сж съгласни съ измѣнението и прибавката, които предлага г. министърътъ на правосъдието по чл. 624, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 634 предлагамъ да се изхвърли последната алинея, която гласи така: (Чете) „Изпълнението се простира върху всички имоти на длъжника, съ изключенията и ограниченията, установени отъ законитѣ“, понеже туй се разбира отъ само себе си и е казано на друго мѣсто.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които сж съгласни съ измѣнението, което предлага г. министърътъ на правосъдието по чл. 634, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 639 предлагамъ алинеитѣ първа и втора да си размѣнятъ мѣстата, понеже положението, дадено въ алинея втора, е по-общо, отколкото онова въ алинея първа.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които сж съгласни съ това измѣнение по чл. 639, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 646.

Както знаете, споредъ този членъ, сѣдията-изпълнителъ се задължава да води известенъ протоколъ за всички действия, които е извършилъ по изпълнението. Обаче нѣма предвидена никаква санкция за нередовното изпълнение отъ страна на сѣдията-изпълнителъ на това негово задължение, а най-често отлагането на дѣлата и обжалването действията на сѣдията-изпълнителъ става вследствие неспазването на това негово задължение.

За да се предвиди санкция, предлагамъ следната нова алинея: (Чете) „За нередовно държане на този протоколъ сѣдията-изпълнителъ, освенъ дисциплинарно, отговаря още и за всички разноси по изпълнението, ако поради тази нередовностъ сѣдътъ отмѣни неговитѣ действия“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които сж съгласни съ тази прибавка по чл. 646, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Въ чл. 648 се опредѣлятъ случаитѣ, при които сѣдията-изпълнителъ може да прекрати едно изпълнително дѣло. Изброени сж нѣколко случаи. Обаче има и други случаи, които заслужаватъ да бѣдатъ споменати. Освенъ това, членътъ трѣбва да бѣде

переработанъ, за да стане по-прегледенъ, като случаитѣ, при които може да става това, трѣбва да се посочатъ въ отдѣлни точки. Съ огледъ на това съображение правя следното предложение: посоченитѣ въ този членъ случаи да се отдѣлятъ въ отдѣлни точки, а самиятъ членъ да се редактира по следния начинъ: (Чете)

„Сѣдията-изпълнителъ нѣма право да отлага изпълнението на предадения му изпълнителенъ листъ, а още по-малко да прекрати или да спре действията по почнатото вече изпълнение, освенъ:

- 1) Ако за това има опредѣление отъ сѣда;
- 2) Ако ищецътъ по изпълнението е изявилъ писмено съгласието си и
- 3) Ако длъжникътъ представи надлежно завѣрена разписка отъ ищеца по изпълнението, че сумата по изпълнителния листъ му е изплатена, или квитанция отъ пощенска станция“ — сега идва новъ случай — „или надлежно писмо отъ нѣкоя отъ държавнитѣ банки, съ които да се удостоверява, че той е внесълъ за ищеца по изпълнението сума, равна на дължимата по изпълнителния листъ“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които сж съгласни съ тѣзи измѣнения по чл. 648, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Въ чл. 649 е казано: (Чете) „За опущения при изпълнението на изпълнителнитѣ листове сѣдията-изпълнителъ подпада подъ отговорноститѣ, които сж предвидени въ закона изобщо за опущенията по служба“. Веднага следъ това се казва: (Чете) „Освенъ това сѣдътъ, при който той служи, постановява да се заплатятъ отъ него капиталътъ, лихвитѣ и другитѣ разноси, когато се докаже, че неговото опущение е дало възможностъ на длъжника да скрие имуществото си“. Обаче тъй като това е предвидено въ специалната глава на закона за гражданското сѣдопроизводство, отнасяща се до отговорноститѣ на лицата, които по опущение на службата си сж причинили известни материални вреди на нѣкои лица. За тѣзи случаи ние имаме специална процедура, а тукъ се прави изключение отъ тази специална процедура, което съ нищо не може да се оправдае. Ето защо предлагамъ да се зачеркне това последно изречение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които сж съгласни съ това измѣнение по чл. 649, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 650 предлагамъ следъ думитѣ „Българската земеделска банка“ да се прибавятъ думитѣ „или Българската централна кооперативна банка“ — както направихме туй и въ други случаи.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които сж съгласни съ тази прибавка къмъ чл. 650, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 653 ...

К. п. Цвѣтковъ (д): Г. министре! Моля да се съгласите да остане старата редакция на чл. 651, споредъ която разпредѣлението на сумитѣ става съгласно чл. 851, който пъкъ сега е измѣненъ. Това е нумерацията на членовѣтъ по стария законъ за гражданското сѣдопроизводство.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Азъ говоря за чл. 653 споредъ новата нумерация.

Въ този членъ е казано: (Чете) „Всички разноси по изпълнението сж за смѣтка на онова лице, противъ което се извършва изпълнението, освенъ въ случаитѣ, въ които законътъ нарежда иначе, или когато сж направени за извършени по искане на ищеца по изпълнението действия, които отпосле сж били отмѣнени или изоставени“. Защо ще задължаваме ищеца по изпълнението да плаща разноситѣ, когато известни действия сж били отмѣнени? Може би отмѣната на тия действия да не става по негова вина. Ето защо справедливо е ищецътъ по изпълнението да плаща разноситѣ само по онѣзи действия, които сж били изоставени по негово искане; но когато известни действия сж отмѣнени отъ по-горната инстанция, често пѣти безъ да се знае по чия вина, ще бѣде несправедливо разноситѣ по тѣзи действия да се възлагатъ върху ищеца по изпълнението.

Затова предлагамъ въ чл. 653 да се зачеркнатъ думитѣ „отмѣнени или“. Така че ще останатъ за смѣтка на

ищеца по изпълнението само разноска по онѣзи действия, които отпосле сѣ били изоставени.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приематъ предложението отъ г. министра на правосъдието измѣнение по чл. 653, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 654. Тѣй, както е редактиранъ този членъ, има една двусмисленостъ. Казва се въ него: (Чете) „Изпълнителното производство се спира въ случаитъ, предвидени въ чл. 435, точка втора, обаче публичната продажъ на недвижимъ имотъ, за която вече е направено обнародване по установения редъ, не се отлага“. Отъ една страна, производството се спира, а, отъ друга страна, публичната продажъ, която е сѣщо частъ отъ производството, не се отлага.

Мисълта е била друга, а именно, че въ такъвъ случай производството се спира, съ изключение само на обявената вече публична продажъ. Въ този смисълъ предлагамъ съответна нова редакция на този членъ, като думата „обаче“ се замѣни съ думитъ „съ изключение на“, а накрая думитъ „не се отлага“ се зачеркнатъ. Тѣй че членътъ става така: (Чете)

„Изпълнителното производство се спира въ случаитъ, предвидени въ чл. 435, точка втора, съ изключение на публичната продажъ на недвижимъ имотъ, за която вече е направено обнародване по установения редъ.“

Председателстващ В. Димчевъ: Които сѣ за предлаганото измѣнение по чл. 654, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 656. Г. г. народни представители! Тукъ се урежда въпросътъ, на кой сѣдъ сѣ подсъдни обжалванията на действията по изпълнението. Когато имаме изпълнителенъ листъ, издаденъ отъ мировия сѣдия, казанитъ обжалвания ставатъ предъ мировия сѣдия. Когато имаме изпълнителенъ листъ, издаденъ отъ окръжния сѣдъ, обжалванията ставатъ предъ окръжния сѣдъ. Когато, обаче, имаме нѣколко изпълнителни листове, единъ издаденъ отъ мировъ сѣдилище, а другъ — отъ окръженъ сѣдъ, кой сѣдъ ще трѣбва да разглежда спороветъ по това изпълнително дѣло? За да се знае кой сѣдъ въ такъвъ случай ще бѣде компетентенъ да разглежда спороветъ по едно изпълнително дѣло, по което има изпълнителни листове, издадени отъ разностепенни сѣдилища, предлагамъ въ края на алинея първа да се прибави следното изречение: „При нѣколко изпълнителни листа, издадени отъ мирови и окръжни сѣдилища, всички спорове се решаватъ отъ окръжния сѣдъ“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приематъ това предложение на г. министра на правосъдието по чл. 656, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 658. Предлагамъ въ края да се прибави изречението: „Това опредѣление не подлежи на обжалване“.

Въпросътъ се касае за спиране действията по изпълнението. Когато сѣдътъ е уважилъ искането на страната, която е обжалвала известни действия, за спиране на изпълнението, това опредѣление на сѣда не трѣбва да подлежи на обжалване, тѣй като иначе ще дадемъ възможностъ за протакане на дѣлото.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приематъ това предложение на г. министра на правосъдието по чл. 658, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 659. Касае се за последната алинея. Тамъ предвидениятъ размѣръ на глобата, особено максималниятъ, е доста малъкъ. Предлагамъ въ последната алинея цифрата „100“ да стане „200“, а цифрата „1.000“ — „10.000“.

В. Кознички (нац. л): Кой го предлага? Вие ли?

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Да. — Да ви дамъ обяснения, г-да. Казано е въ последната алинея на чл. 659 следното: (Чете) „Ако сѣдътъ следъ разглеждане на жалбата намѣри, че тя е неоснователна и недобросъвестна, налага на тѣжителя глоба отъ 100 до 1.000 л.“

Всѣки недобросъвестенъ човѣкъ по изпълнението ще

се съгласи да плати 500 л., само за да спечели 6 месеца или една година, за да протака дѣлото. Когато жалбата е недобросъвестна и неоснователна едновременно — не само едното, но и дветѣ условия сѣ налице — трѣбва да се предвиди една по-голяма глоба, да може да имаме една по-ефикасна санкция. Въ зависимостъ отъ случая ще се прилага това. Нѣма да се наложи непременно максимумътъ.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приематъ това предложение на г. министра на правосъдието по чл. 659, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 660. Въ втора и трета алинеи следъ думитъ „по обнародването“ да се прибавятъ думитъ „на обявлението за продажъта“. Съ наредбата на последната алинея на този членъ се дава право на Касационния сѣдъ да налага глоба на онази страна, която е поддала неоснователно и недобросъвестно една касационна жалба. Но понеже въ Касационния сѣдъ е трудно да се установи кога една жалба е подадена недобросъвестно, то предлагамъ да се зачеркне последната алинея на чл. 660.

В. Кознички (нац. л): Тя и по горе не трѣбваше да съществува.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Тамъ е друго.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приематъ предложението на г. министра на правосъдието по чл. 660, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 662. Въ алинея втора следъ думата „съобщенията“ да се прибавятъ думитъ „както и за неизпълнение на други нареждания въ опредѣления срокъ“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които сѣ съгласни съ предложението на г. министра по чл. 662, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 663. Този членъ гласи така: (Чете) „Когато изпълнението се обрѣща върху движимо имущество, въ призовката за доброволно изпълнение се бележи подлежащото на заповѣ имущество и се съобщава, че следъ изминаването на срока за доброволно изпълнение ще се пристѣпи къмъ принудително изпълнение, т. е. къмъ налагане заповѣ върху посоченото имущество и къмъ неговото описване и продаване.“

Съ огледъ на наредбата на чл. 641, налага се тоя членъ да се измѣни по следния начинъ: (Чете) „Ако длъжникътъ не внесе“ — защото нему е вече дадена призовката за доброволно изпълнение; сега се говори какво става следъ като изгече срокътъ, посоченъ въ призовката за доброволно изпълнение и не е внесълъ сумата — „длъжимата по изпълнителния листъ сума въ дадения му въ призовката за доброволно изпълнение срокъ, сѣдията-изпълнителъ пристѣпва къмъ принудително изпълнение, т. е. къмъ налагане заповѣ върху посоченото отъ ищеца по изпълнението имущество на длъжника и къмъ описъ и продаване на последното“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които сѣ за това измѣнение, предложено отъ г. министра на правосъдието по чл. 663, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 666. . .

С. Яневъ (с. д): По него има направено предложение отъ мене.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По този членъ азъ имамъ да направя следното предложение, а следъ туй ще се направятъ и другитъ предложения.

Въ точка 10, г. г. народни представители, дето се говори, че на длъжника се освобождаватъ необходимитъ му два коня или два вола, една крава или една биволица, петъ овци или петъ кози, не е казано нищо, ако работниятъ добитѣкъ не сѣ волове, а сѣ биволи; и, второ, не е казано, ако сѣ две крави или две биволици. За да се попълни тази празнота, азъ предлагамъ: (Чете) „Въ точка 10 следъ думитъ „два вола“ да се прибавятъ думитъ

„или два бивола“, а следъ думата „биволица“ — думитѣ „или две крави или две биволици, ако тѣ сѣ единствениятъ работенъ добитѣкъ на длѣжника.“

Моля да се гласува това ми предложение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: По това предложение не се правятъ възражения.

Които приематъ точка 10 отъ чл. 666, както я предлага г. министърътъ на правосъдието, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата народниятъ представителъ г. Величко Кознички.

В. Кознички (нац. л): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Съ малко думи ще повдигна единъ извънредно важенъ въпросъ. Моля вашето внимание върху тази точка. Касае се да се гарантира съществуването на единъ длѣжникъ поне за 6 месеца, когато се постѣга на едно изпълнение. Чл. 666, пунктъ четвърти, предвижда, че не се налага запоръ върху храната и топливото, които се намиратъ въ къщата въ количество за поддържане длѣжника и семейството му въ разстояние на 6 месеца. Обикновено този пунктъ се отнася до селскитѣ домакинства, защото тѣ държатъ храната въ домоветѣ си. Но нищо не е казано за онѣзи стопани, земледѣлци, които не произвеждатъ зърнени храни. Това разпореждане на закона е старо, отъ времето, когато тия производства, каквото е тютюневото производство, не сѣ били развити. Сега, обаче, има много стопани, много земледѣлци, които произвеждатъ само тютюни, други произвеждатъ само оризъ, трети произвеждатъ само цвекло и никакви зърнени храни. Всѣки единъ отъ тѣхъ продава това, което произвежда: тютюнъ, оризъ или цвекло, и съ това той се изхранва. Така, както е законътъ сега, ако земледѣлецътъ има храни, както това обикновено става, оставятъ му се за прехрана на него и на семейството му за 6 месеца. Независимо отъ това съ другъ единъ пунктъ отъ този членъ му се оставя и такова количество семе, което е необходимо за постѣване на 20 декари. Тогавъ какво ще стане съ онѣзи земледѣлци, които не произвеждатъ зърнени храни? Защото има нѣколко околии въ нашата страна, жителитѣ на които се занимаватъ повечето съ производство на тютюнъ, оризъ, цвекло и следъ като тѣзи нещастни хора събератъ тютюнитѣ си, ориза или цвеклото, ако, поради лошо стечение на обстоятелствата, дойде съдията-изпълнителъ, той ще запорира, и нито единъ килограмъ тютюнъ, нито единъ килограмъ оризъ, нито единъ килограмъ цвекло нѣма да имъ остане.

Ето защо, за да се гарантиратъ и тѣзи хора за своето изхранване, защото се занимаватъ не съ производство на храни, а съ производство на съвършено други артикули, горвото време изисква, поради разнитѣ видове производства, да се прибави следниятъ пунктъ къмъ чл. 666: „Толкозъ килограма тютюнъ, оризъ, цвекло, съ стойността на които длѣжникътъ и семейството му може да се издържатъ въ продължение на шестъ месеца, когато длѣжникътъ не произвежда зърнени храни“. Това значи, ако производителътъ има зърнени храни, то на него тютюнътъ, оризътъ или цвеклото могатъ изцѣло да бѣдатъ запорирани, да бѣдатъ продавани, но ако не произвежда зърнени храни, да се гарантира на него и на семейството му съществуването поне за шестъ месеца. Това е справедливо, г. г. народни представители. И азъ обръщамъ вашето сериозно внимание, за да не оставатъ на улицата, безъ подкрепа, толкова много нещастни семейства, отъ една страна, и, отъ друга страна, да дадемъ възможностъ на тѣзи семейства и въ бѣдеще да се занимаватъ съ производство на тютюнъ, оризъ и цвекло, защото отъ страхъ, че винаги могатъ да бѣдатъ запорирани изцѣло тѣзи произведения, тѣ ще бѣдатъ принудени да се откажатъ отъ производството имъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Сотиръ Яневъ.

С. Яневъ (с. д): Г. г. народни представители! Азъ съмъ направилъ едно предложение аналогично на това, което направи г. Кознички, и смѣтамъ, че моята редакция е малко по-сполучлива, отколкото тази, която предлага г. Кознички. Това, което предлага г. Кознички, би трѣбвало да бѣде едно допълнение на п. 4 отъ чл. 666. Моето предложение е въ смисълъ, следъ п. 4: (Чете) „Храната и топливото, които се намиратъ въ къщата въ количество, потрѣбно за поддържане на длѣжника и семейството му въ разстояние на шестъ месеца“, да се добавятъ думитѣ:

„или, ако нѣма такива, равноценността имъ въ земледѣлски произведения отъ друго естество, като тютюнъ, оризъ, семена и др. подобни“. По този начинъ ще се внесе по-голъма пълнота и ще се избѣгне една грѣшка. Защото тукъ се иматъ предъ видъ само ония земледѣлски стопани, които произвеждатъ зърнени храни, а законътъ има за обектъ не само тия стопани, но и ония, които иматъ други земледѣлски произведения, които сѣщо трѣбва да бѣдатъ покровителствувани отъ закона. Азъ смѣтамъ, че тази нужда ще бѣде запълнена съ това допълнение. То е справедливо и трѣбва да бѣде прието.

В. Кознички (нац. л): Г. г. народни представители! Това, което чухъ отъ г. Яневъ, е почти сѣщото, което азъ предлагамъ, но, за да не се подлага на гласуване предложението два пѣти, азъ се присѣдинявамъ къмъ предложението на г. Яневъ.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Азъ съмъ съгласенъ съ предложението на г. Яневъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Моля, ще се гласува. Предложението на г. Сотиръ Яневъ е въ смисълъ, точка четвърта отъ чл. 666 въ края да се допълни така: . . .

С. Яневъ (с. л): Думитѣ „отъ друго естество“ да се замѣнятъ съ думитѣ „отъ другъ видъ“.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Да — „отъ другъ видъ“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: . . . „или, ако нѣма такива, равноценността имъ въ земледѣлски произведения отъ другъ видъ, като тютюнъ, оризъ, семена и др. подобни“.

Г. министърътъ на правосъдието е съгласенъ съ това предложение, а и г. Кознички се присѣдинява къмъ него. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

По чл. 667 има предложение пакъ отъ г. Сотиръ Яневъ, въ смисълъ, следъ думитѣ въ началото: „Длѣжникътъ има право да иска да се не налага запоръ на нѣкои отъ вещитѣ му“ да се прибавятъ думитѣ: „и частъ отъ произведенията му“.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Г. Яневъ! Азъ смѣтамъ, че това е излишно. „Вещитѣ“ е така широко понятие, че то обхваща всичкото имуществено състояние на длѣжника когато се касае за движими вещи. Защо да се прибавятъ: „и частъ отъ произведенията му“? Че и произведенията сѣ вещи, и тѣ влизатъ тукъ.

Х. Баралиевъ (с. д): Не се разбира това.

Г. Марковъ (з. в): Всичко не се разбира.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: „Вещи“ обхваща всички движими имоти. Следъ тази моя декларация нѣма нужда отъ Вашето предложение и нѣма защо да се гласува.

Х. Баралиевъ (с. д): То не е отъ Сотиръ Яневъ.

Г. Марковъ (з. в): Шомъ г. министърътъ казва, че така се разбира, нѣма нужда да се гласува.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Понеже не е отгеглено, азъ ще го дамъ на гласуване.

Съ това предложение не се съгласява г. министърътъ на правосъдието.

Които сѣ съгласни да се приеме това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 671. Въ края на алинея трета да се прибавятъ думитѣ: „или въ Българската централна кооперативна банка“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които сѣ съгласни съ това предложение по чл. 671, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 688. Азъ ще направя моето предложение и следъ туй да се направятъ другитѣ предложения.

Въ чл. 688 е казано: (Чете) „Съдията-изпълнителъ праща своевременно известие на ищеца по изпълнението и на длѣжника за деня и часа, когато ще започне извършването на описа.“

Описътъ не се извършва, ако не се яви ищецътъ по изпълнението“ и т. н.

Често пѣти, г. г. народни представители, когато се праща предварително съобщение на длѣжника, че ще се

прави описъ на неговото имущество, той или се скрива, или скрива своето имущество. Ето защо въ интересъ на бързото и сигурно изпълнение трѣбва да се позволи, щото съобщението на длъжника да може да става и при самия описъ. Разбира се, че безъ връчване на съобщение описъ не може да стане.

Освенъ това, алинея втора на същия членъ не може да остане. Това постановление — ако не се е явилъ ищецътъ по изпълнението, описътъ да се отлага — ще стане причина за протакане на изпълнителнитѣ дѣла. Толкова повече, че често пѣти присѣтствието на ищеца по изпълнението и не е необходимо.

По тия съображения азъ предлагамъ въ първата алинея да се зачеркне думата „своевременно“; въ края на същата алинея да се прибави следното изречение: „На длъжника съобщението може да бѣде връчено и при извършването на описа“, а алинея втора да се зачеркне.

Г. Марковъ (з. в): Нѣма ли по този начинъ да отнемете възможността на единъ длъжникъ доброволно да предотврати описа, ако получи съобщението единъ день порано?

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Той е получилъ вече призовка за доброволното изпълнение.

К. Кънчевъ (д. сг): Той си е получилъ призовката.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Йорданъ Гавалюговъ.

Й. Гавалюговъ (д. сг): Г. г. народни представители! По същитѣ мотиви, по които г. министърътъ на правосъдието предлага измѣнение на този членъ, азъ ще направя предложение за друга редакция. Азъ намирамъ, че никога не трѣбва да се съобщава на длъжника за описа, защото, както каза г. министърътъ, недобросѣвѣстни длъжници укриватъ вещитѣ, които сж посочени за описание. Значи, нѣма защо даже и въ деня на описа да му се съобщава. Както предлага г. министърътъ, оставя се свобода на съдията-изпълнителъ да му съобщи или не по-рано отъ деня на описа или да му съобщи въ деня на описа, а въ такъвъ случай може да се подозре съдията въ присѣстствие. Ето защо азъ предлагамъ този членъ да има тази редакция: „Съдията-изпълнителъ праща своевременно известие на ищеца по изпълнението, а на длъжника, ако ищецътъ пожелае това“ и т. н. Това е практично. Съ това се ускорява процедурата, защото при едно неنامиране на вещитѣ ще се отложи изпълнението, обременява се взыскателътъ съ нови разноски и не се постига никакъвъ резултатъ. Това не го предлагамъ съ целъ да се злоупотави длъжникътъ, а съ целъ да се ускори процедурата и да се осигури онзи, който е заинтересованъ.

Г. Губидѣльниковъ (д. сг): Трѣбва да има подписъ на длъжника, че е известенъ, че ще има описъ.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Предложението на г. Гавалюговъ не може да се приеме по никой начинъ. Не можемъ да дадемъ такава привилегия на ищеца по изпълнението, а именно отъ него да зависи дали да се прави съобщение на длъжника, че ще стане описъ. Ако дадемъ тази привилегия на ищеца, никой ищецъ нѣма да иска да се прави съобщение на длъжника. Това предложение не може да се приеме и по други съображения. Отъ деня на съобщението на длъжника за описа текатъ срокове, въ които той има право да обжалва известни действия. Ето защо винаги при извършване на описа трѣбва да се направи съобщение на длъжника. Това, което иска г. Гавалюговъ, да се отнеме възможността на недобросѣвѣстния длъжникъ да укрива вещитѣ, се постига съ предложението, което азъ правя: на длъжника съобщението може да бѣде връчено и при извършването на описа.

Й. Гавалюговъ (д. сг): Но тогава се предоставя на усмотрението на съдията-изпълнителъ. А той ще прави съобщение на длъжника, за да не го заподозратъ въ присѣстствие.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ предложението на г. министра по чл. 688, моля, да вдигнатъ рѣжка. Мнозинство, Събранието приема.

Предложението на г. Гавалюговъ нѣма да се гласува, защото въпросътъ е изчерпанъ.

Й. Гавалюговъ (д. сг): Оттеглямъ предложението си.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 694. Въ съгласие съ току-що приетото измѣнение, споредъ което присѣт-

ствието на ищеца по изпълнението не е задължително при описа, ще трѣбва да се направи съответно измѣнение на този членъ въ следната смисълъ: „Ищецътъ по изпълнението и длъжникътъ, които не сж се явили при описа, макаръ да сж били редовно известени за деня на извършването му, или сж го подписали безъ никакви забележки, нѣмаатъ право отпосле да подаватъ жалба срещу неправилното му извършване“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ това предложение на г. министра по чл. 694, моля, да вдигнатъ рѣжка. Мнозинство, Събранието приема.

Д. Дрънски (д): Въпросътъ за неявяването на ищеца и длъжника не може така grosso modo да се разреши. Може да има извинителни причини.

К. п. Цвѣтковъ (д): Нека остане чл. 694 както е, въ смисълъ да може да се обжалва извършениятъ описъ отъ отсъстващия взыскателъ, защото може да се направятъ грѣшки отъ съдията-изпълнителъ.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Ние току-що приехме, че неявяването на ищеца по изпълнението не спира описа на имота, значи, този описъ може да стане и въ отсъствието на ищеца.

К. п. Цвѣтковъ (д): Ако ищецътъ не се е явилъ, защо ще го лишаваме отъ това право да обтѣква?

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Ако дадемъ право на ищеца да обтѣква, създаваме възможностъ за протакане на производството.

Д. Каранешевъ (д): И по старата редакция на чл. 694 е огнено правото на ищеца да обтѣква, ако не се яви.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 700. Предлагамъ въ първата алинея думитѣ „частенъ“ и „частния“, като излишни, да се зачеркнатъ и въ края да се прибави следното изречение: (Чете) „Въ случай на неоснователенъ отказъ отъ страна на назначения пазачъ съдията-изпълнителъ постѣпва споредъ наредбата на чл. 698, като глобата въ случая е отъ 100 до 5.000 л.“

Касае се да сж предвидятъ санкции и за пазача, който не изпълнява задълженията си. Ако не предвидимъ санкции за пазача, той може да прави произволи и да спре изпълнението. Така че напълно справедливо е да се предвиди казаната санкция.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ предложението на г. министра по чл. 700, моля, да вдигнатъ рѣжка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Последната алинея на чл. 701 гласи: (Чете) „Посоченитѣ въ този членъ лица не могатъ, даже при писмено съгласие на двѣтѣ страни, да бѣдатъ назначени за пазачи, ако тѣ сж граждански недееспособни“. Това е общо правило и тази алинея е напълно излишна. Предлагамъ да се заличи тази алинея.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които сж съгласни да бѣде зачеркната последната алинея на чл. 701, моля, да вдигнатъ рѣжка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 705. Първата алинея на този членъ гласи: (Чете) „Ако пазачътъ не представи за деня на продажъта описаното имущество, съдията-изпълнителъ му налага глоба отъ 100 до 1.000 л.“ и т. н. Азъ намирамъ, че максималната глоба е малка. Би трѣбвало тя да бѣде увеличена до 5.000 л., и затова правя предложение въ алинея първа цифрата „1.000“ да стане „5.000“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ това предложение по чл. 705, моля, да вдигнатъ рѣжка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 707. Често пѣти, г. г. народни представители, следъ като стане описътъ на имуществото, ищецътъ по изпълнението по-нататъкъ не внася нуждитѣ разноски за обнародването на обявлението за продажъта и за нейното извършване и по този начинъ тормози своя длъжникъ — описанъ му е имотътъ, обаче не се изважда на публична продажъ. Това не може да се позволи въ интереса на бързото свършване на изпълнителнитѣ дѣла. Затова налага се да има санкции за онзи ищецъ по изпълнението, който не внесе въ единъ посоченъ срокъ разноскитѣ за обнародването на обявле-

нието за продамата и за нейното извършване.

Затова предлагамъ въ края на чл. 707 да се прибави следната нова алинея: (Чете) „Ако въ седмодневенъ срокъ отъ свършването на описа на имуществото ищецътъ по изпълнението не внесе разносикътъ за обнародването на обявлението за продамата и за нейното извършване, описаното имущество се освобождава отъ наложения върху него запоръ“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ това предложение по чл. 707, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 711. Въ този членъ е казано, че „сждията-изпълнителъ, споредъ значителността и количеството на имуществото, определя деня за извършване на публичната продажна“. Обаче въ чл. 707 е казано, че тоя денъ може да бъде определенъ по взаимно съгласие между ищеца по изпълнението и длъжника. Затуй предлагамъ въ края на първото изречение на чл. 711 да се постави запетая и да се прибавятъ думитъ: „ако странитъ не сж определли този денъ по взаимно съгласие“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ тази прибавка по чл. 711, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 719. Въ този членъ е казано, че „редакцията на вестника, въ който е оповестено обнародването, е длъжна, незабавно следъ напечатването му, да изпрати на сждията-изпълнителъ, който извършва продажта, единъ екземпляръ отъ броя, въ който е помѣстено обнародването“. Обаче какъ можете да задължите редакцията да изпрати съответния брой отъ вестника, когато нѣма санкции, ако редакцията не стори това? Пъкъ и това не е материя за законодателно уреждане.

Затова предлагамъ редакцията на този членъ да се измѣни така: (Чете) „Единъ екземпляръ отъ вестника, въ който е помѣстено обнародването за продамата, се прилага отъ сждията-изпълнителъ къмъ изпълнителното дѣло“.

В. Кознички (нац. л): Значи, заинтересованата страна, ищецътъ, ще представи броя отъ вестника.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Да. Или сждията-изпълнителъ ще нареди да му се изпращатъ съответнитъ броеве отъ вестника.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ предложеното измѣнение по чл. 719, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По заглавието на дѣлъ V — „Произвеждане на продажта“. Навсѣкжде въ законопроекта, кждето се говори за продажта на недвижими имоти, е казано „извършване на продажта“. За да има единство въ терминологията, предлагамъ думата „произвеждане“ да се замѣни съ думата „извършване“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ предложеното измѣнение въ заглавието на дѣлъ V, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 731. Въ първата алинея на тоя членъ е казано, че продажта почва въ 14 часа и продължава до 18 часа. Тукъ се касае за продажба на движими имущества. А при „продажбата на недвижими имущества“ е казано, че продажбата продължава до 17 часа. За да има еднообразие въ тѣзи два случая, предлагамъ цифрата „18“ да се замѣни съ цифрата „17“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ предложеното измѣнение по чл. 731, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 744.

С. Пѣйчевъ (з. в): Г. председателю! Часътъ минава осемъ.

В. Кознички (нац. л): Нека свършимъ. Законопроектътъ е много важенъ.

С. Кърловъ (з. в): Утре ще го свършимъ на трето четене.

Ц. Пупешковъ (д. сг): Ти не вземашъ думата по законопроекта, защо се обаждашъ?

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Г. г. народни представители! По чл. 744 предлагамъ, въ алинея втора последното изречение, почващо съ думитъ „Ако ли“, да се измѣни така: „Ако ли нѣкой отъ наддавачитъ не се съгласи да вземе имуществото по най-високата цена, която е предложилъ, ищцитъ по изпълнението съ болшинство, споредъ сумата на вземанията имъ, могатъ да поискатъ да се извърши нова продажна. Ако не се получи болшинство за нова продажна, имотътъ се възлага по първоначалната цена върху оня ищецъ, който изяви желание за това. Ако такова желание изявятъ двама или повече ищци, имотътъ се възлага върху оновова отъ тѣхъ, който предложи най-висока цена, а ако нѣколко отъ тѣхъ предложатъ еднаква цена, постѣпва се споредъ наредбата на чл. 746“ — т. е. има право да вземе имота оня, който има най-много да взема, или оня, по чието искане е образувано изпълнителното дѣло.

Г-да! Това измѣнение е въ съгласие съ онова, което приехме досежно продажбитъ на недвижимитъ имоти. То е въ интереса на длъжника, защото по този начинъ ще се премахнатъ ония случаи, които сега често ставатъ. Така, единъ наддавачъ, който е предложилъ за единъ имотъ, обявенъ на публична продажна, нѣколко цени, между които е и най-високата, се отказва да внесе най-високата цена. Сждията-изпълнителъ, като върви назадъ, по реда на наддавачитъ, идва пакъ до него и му предлага да вземе имота по по-низката цена. Такива игри не може да се допускатъ. Трѣбва да се поканватъ наддавачитъ да взематъ имота по най-високата цена, която сж предложили при наддаването.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ предложеното измѣнение по чл. 744, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 754. Г. г. народни представители! Нѣкои сждилища сж изтълкували, че може да се налага запоръ и върху беритъ, внасяни по разни производства. Така, напр., въ Плѣвненския окръженъ сждъ имаше такъвъ случай. Едно лице внася нуждитъ берии по дѣлото; веднага неговиятъ кредиторъ налага запоръ върху паритъ и сждътъ ги праща на сждията-изпълнителъ. Лицето внася втори пътъ берии по дѣлото — по сжщия начинъ постѣпватъ.

К. Кънчевъ (д. сг): Не може така.

Х. Баралиевъ (с. д): Явно несъстоятелно тълкуване.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Това е недопустимо и невъзможно. Но понеже не е изрично казано въ закона, сждътъ така го изтълкувалъ.

К. Кънчевъ (д. сг): Паритъ не принадлежатъ на лицето, когато то ги е внесло за берии.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Вѣрно е, че Върховниятъ касационенъ сждъ изтълкува, че беритъ не подлежатъ на запоръ, но не е излишно това да се каже изрично и въ закона. Ето защо въ чл. 754 предлагамъ да се прибави следната нова алинея: (Чете) „Не се задържатъ за вземане по изпълнителенъ листъ внесениотъ отъ странитъ берии по разни производства“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ предложеното измѣнение по чл. 754, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Г. г. народни представители! Дълга да ви предупредя, че азъ имамъ още много предложения да направя, а времето е доста напреднало.

Обаждатъ се: Нека остане за утре.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Ако сте съгласни да продължимъ сега, ще продължа, ако не — утре ще свърша.

В. Кознички (нац. л): Г. министре! По чл. 758, който току-що следва, азъ имамъ да направя едно предложение. Ако сте съгласенъ, съ две думи ще свърша.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Добре.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Величко Кознички.

В. Кознички (нац. л): Г. г. народни представители! Моето предложение се отнася до чл. 758 и се състои във следното. Споредъ този членъ, не се задържатъ за вземане по изпълнителенъ листъ — п. 4 отъ чл. 758 — срѣдствата за прехрана, които се основаватъ на законни постановления. Кои сѣ тия законни постановления? Тѣ сѣ предвидени въ чл. чл. 262 и 512 отъ наказателния законъ, чл. 189 отъ екзархийския уставъ, чл. 712 отъ търговския законъ и въ чл. 758 отъ закона за гражданското сѣдопроизводство, който сега разглеждаме. Въ тия текстове е предвидено, че срѣдствата, които служатъ за прехрана, не се секвестиратъ, не се запориратъ. Обаче прехраната, която е опредѣлена чрезъ завещание или чрезъ даръ, може да се запорира. Напр., нѣкой-си оставилъ чрезъ завещание или чрезъ даръ срѣдства за прехраната на нѣкой старецъ, за да може да живѣе. Споредъ сегашния текстъ на чл. 758, позволява се да се посегне върху тази прехрана. Ето защо азъ искамъ, въ реда на покровителството, което се дължи къмъ нещастнитѣ, за да могатъ поне да се прехранятъ, да приемемъ постановлението на френския законъ за гражданското сѣдопроизводство. Въ чл. 581 отъ Code de procédure civile française — безъ да има нужда да ви го чета — се предвижда да не се запорира прехраната, установена чрезъ завещание или чрезъ даръ. Но понеже може да се остави една голѣма сума за прехрана, азъ искамъ французкия законъ да го измѣнимъ въ смисълъ, че не може да се запорира само толкова, колкото е необходимо за прехрана. Нѣкому може да бѣдатъ опредѣлени за прехрана 100 хиляди лева, а му стигатъ 20 хиляди лева за година — останалото може да се запорира.

Моето предложение е: (Чете) „Пунктъ 4 отъ чл. 758, въ който е казано „срѣдствата за прехрана, които се основаватъ на законни постановления“, се допълня така: „на завещание или на дарение, макаръ завещателътъ или дарителътъ да не е ги обявилъ за неподлежащи на заповоръ и задържане“. Дотукъ това е точно французкия законъ, а азъ искамъ да се прибавятъ думитѣ: „въ размѣръ за необходима прехрана“.

Д. Каранешевъ (д): За колко години? Може този старецъ, който нѣма нищо, да живѣе 5—10 години.

К. Кънчевъ (д. сг): Не се приема.

В. Кознички (нац. л): Може да не се приеме, но представяте си, че му е завещана една рента отъ 5 хиляди лева месечно.

Д. Бъровъ (д. сг): Забележете, че тукъ се касае за пожизнена рента на месецъ и на година, а не за една глѣбадна сума. Ако тази рента е прѣкомѣрно голѣма, естествено, трѣбва да се намали до онзи екзистенцъ-минимумъ, до който намалихмѣ движимитѣ имущества, които не подлежатъ на секвестръ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на правосѣдието.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Г. г. народни представители! Въ тази форма, въ която се прави предложението, азъ не мога да се съглася да се приеме, защото ще бѣде много опасно. Не може едно такова предложение да се приеме така инцидентно. То трѣбваше да бѣде направено своевременно, за да го проучи комисията и да можемъ да видимъ каква редакция да му дадемъ. Заради това не се съгласявамъ това предложение да се приеме сега.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Г. Кознички! Поддържате ли предложението си или го оттегляте?

В. Кознички (нац. л): Поддържамъ го, не го оттеглямъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Ще гласувамъ предложението на г. Кознички, което гласи: (Чете) „Пунктъ 4 отъ чл. 758 се допълня така: „на завещание или на дарение, макаръ завещателътъ или дарителътъ да не е ги обявилъ за неподлежащи на заповоръ и задържане, въ размѣръ за необходима прехрана“.

Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣжка. Малцинство, Събранието не приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Азъ ще моля да приемемъ въ днешното заседание още нѣколко предложения, само по три члена, докато стигнемъ до главата за частнитѣ произведствата.

По чл. 768. Касае се, г. г. народни представители, за налагане възбрана върху необрани произведения. Въ този членъ е казано, че такъвъ заповоръ може да се налага само презъ четиритѣ седмици, които предхождатъ обикновеното време за тѣхното узрѣване. За да не се дава криво тълкуване на тази наредба, смисълътъ на която е, че върху тѣзи произведения заповоръ може да се прави не по-рано отъ четири седмици преди узрѣването имъ, думитѣ: „само презъ“, моля да се замѣнятъ съ думитѣ: „не по-рано отъ“.

Г. Марковъ (з. в): Следъ като се оберагъ.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Следъ като се оберагъ върху тѣхъ винаги може да се налага заповоръ. Но не може да се налага заповоръ по-рано отъ четири седмици отъ обикновеното време за тѣхното узрѣване.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Кой ще ги бере?

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: То си има редъ за това.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ предложението на г. министра по чл. 768, моля, да вдигнатъ рѣжка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: По чл. 776. Въ четвъртия редъ отъ текста на този членъ думата „иска“ да се замѣни съ думата „желаетъ“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които сѣ съгласни съ това измѣнение по чл. 776, моля, да вдигнатъ рѣжка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Предлагамъ алинея първа отъ чл. 778 запълнота и яснотъ да се измѣни така: (Чете) „Трето лице, което заявява, че има право на собственостъ или на залогъ върху описано движимо имущество, което при описа е намѣрено въ владение на длѣжника, може съ жалба, подадена до две седмици преди деня на продажбата, да иска да се освободи това имущество отъ обърнатото върху него изтѣлнение“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които сѣ съгласни съ това измѣнение по чл. 778, моля, да вдигнатъ рѣжка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще вдигнемъ заседанието.

Бюрото предлага да имаме заседание утре въ 9 ч. преди обѣдъ при следния дневенъ редъ:

Трето четене законопроектитѣ:

1. За допълнение закона отъ 9 априлъ 1927 г. за разрешаване на Сливенската градска община да сключи заемъ.
2. За допълнение и измѣнение на закона за уредба и управление на б. д. ж. и пристанищата.
3. За гражданското сѣдопроизводство. (Продължение разискванията)
4. Докладъ на комисията по Министерството на правосѣдието по въпроса за личното задържане на народния представителъ Аврамъ Стояновъ.
5. Второ четене законопроекта за измѣнение закона за т. з. с.

Първо четене законопроектитѣ:

6. За измѣнение и допълнение на закона за морската търговия.
7. За допълнение закона за работата на затворницитѣ
8. За отпущане държавна еднократна помощъ на чиноветѣ на Столичната пожарна команда.
9. Одобряване предложението за отпущане помощъ-даръ на писателя Димитъръ Ивановъ — Елиня-Пелиня.
10. Второ четене законопроекта за освобождаване гаранциитѣ на отчетницитѣ, служили при Борисовградското мирово сѣдилище и при Трънския окръженъ съдъ — на Брѣзничкия сѣдебенъ изпълнителенъ участъкъ, зланията на които сѣ били опожарени, и пр.
11. Докладъ на прошетарната комисия.
12. Второ четене законопроекта за измѣнение и допълнение закона за гербовия налогъ.
13. Първо четене законопроекта за възлагане на Българската земледѣлска банка да достави за сѣтка на тър-

жавата земеделски орждия и машини на стойност около 100.000.000 л. (Продължение разискванията)

14. Трето четене законопроекта за отлагане изпълнението на предприятията, сключени през стопанската 1928—1929 г. за продажба на дървесна маса от обществени гори. (Продължение)

15. Първо четене законопроекта за допълнение на закона за адвокатите от 8 юлий 1925 г. с нов дѣлъ — III.

Които сѣ съгласни да имаме заседание утре въ 9 ч., сѣ прочетения дневен редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч и 17 м)

Председатель: Ал. Ц. ЦАНКОВЪ

Подпредседатель: В. ДИМЧЕВЪ

Секретарь: И. МАРУЛЕВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народнитѣ представители: Коста Лулчевъ, Христо Баралиевъ, д-ръ Владимиръ Бурилковъ, Тома Константиновъ, Панайотъ Тинчевъ Калчевъ, Недѣлчо Топаловъ, д-ръ Иванъ Бешковъ, Иванъ п. Янчевъ, Доб и Даневъ Манасиевъ, Проданъ Поповъ, Никола Търкалановъ и Димитъръ Икономовъ	651	3. Отъ народния представителъ Добри Даскаловъ (Устно) къмъ министра на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ — относно потъването на парахода „Варна“. (Развиване и отговоръ). . .	654
Питания:		Предложение за парламентарна анкета на условията на детския и женски трудъ въ текстилната индустрия у насъ и прилагане на трудовитѣ закони. (Вносителъ И. Януловъ) (Съобщение). . .	651
1. Отъ народния представителъ Коста Лулчевъ къмъ министра на войната — относно нанесенъ побой отъ единъ офицеръ въ гр. Орѣхово на аптекаря въ сѣщия градъ. (Развиване и отговоръ)	651	Законопроекти:	
2. Отъ народния представителъ Никола Мушановъ къмъ министъръ-председателя — относно резултатитѣ отъ посещения на г. г. министритѣ А. Буровъ и В. Молловъ въ чужбина въ свръзка съ решението на репарационния въпросъ и дали сѣ поели нѣкакъвъ ангажментъ. (Съобщение)	654	1. За допълнение закона отъ 9 априль 1927 г. за разрешаване на Севлиеиската градска община да сключи заемъ. (Първо и второ четене — приемане).	654
		2. За допълнение и измѣнение на закона за уредба и управление на българскитѣ държавни желѣзници и пристанища. (Второ четене — приемане)	655
		3. За гражданското сѣдопроизводство. (Трето четене — продължение разискванията)	667
		Дневенъ редъ за следващото заседание.	674